

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

ΤΟΥ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΛΙΒΑΔΑ

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟΙ

ΠΑΡΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ.

ΥΠὸ

Π. ΛΙΒΑΔΑ.

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ:

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ « Π ΠΧΩ ».

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

1879.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

A1.52.Φ9.0015

Ὅτε πέρυσι ἐδημοσίευσα τὸ πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν Κοινοβού-
λιον Ὑπόμνημα τοῦ μακαρίτου πατρός μου, ὑπεσχέθην ὅτι
θὰ ἐξακολουθήσω τὴν δημοσίευσιν παραπλησίων καὶ σπουδαι-
οτέρων ἐγγράφων. Εἰς τοῦτο μὲ παρεκίνησαν εὐνόητοι λόγοι
καὶ πρὸ πάντων πολλοὶ καὶ ἀξιοσέβαστοι πολῖται, ἀληθεῖς
φίλοι τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας Ἀλλὰ δυστυ-
χῶς ἀντὶ ἐγγράφων καὶ γεγονότων ἀφορώντων ἀμέσως τὸ μα-
κρὸν πολιτικὸν στάδιον, ὅπερ διήνυσεν ἐν ἀγωνίαις καὶ μόχθοις
ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ἀναγκάζομαι νὰ στραφῶ αὖθις εἰς τὸ ἐκ τῶν
πολιτικῶν τούτων ἀγώνων προκύψαν αὐτῷ ἐξαγόμενον. Τὸ ἐ-
ξαγόμενον τοῦτο λυπηρὸν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν εἶναι ἢ πρὸς τη-
λικαύτας θυσίας ἀπρεπῆς διαγωγῇ τῆς Κυβερνήσεως, ἀντιθέ-
τως πρὸς τὰς συστάσεις καὶ τὰ περιφανῆ τεκμήρια τιμῆς καὶ
ἐνθουσιασμοῦ ἐκ μέρους τῆς δημοσίας γνώμης ἐντὸς καὶ ἐκτὸς
τῆς Ἑλλάδος, τεκμήρια τῶν ὁποίων ἀψευδὴς ἐλεγχος πρόκειν-
ται τὰ κατωτέρω ἐγγράφα καὶ διατριβαί. Λέγω λυπηρὸν ὑπὸ
πᾶσαν ἐποψὴν διότι ἢ ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἀσπλαγχνός
ἐγκατάλειψις ἀνδρῶν, οἵτινες παντοῖα ὑπέστησαν καὶ ἐμόχθη-
σαν ὑπὲρ τοῦ θριάμβου μιᾶς Ἑθνικῆς Ἰδέας, ἀποδεικνύει ὅτι
οἱ παρ' ἡμῖν πολιτευόμενοι στεροῦνται παντὸς εὐγενούς καὶ
πατριωτικοῦ αἰσθημάτων, πάσης μεγαλοφροσύνης καὶ παντὸς
πόθου προαγωγῆς τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, καὶ διότι εἶναι
ἀποθάρρυντικὸν παράδειγμα εἰς τοὺς διακαῶς ὀργῶντας
πρὸς ἐπιτέλεσιν γενναίων καὶ κοινωφελῶν πράξεων καὶ ἔργων.

Ἀλλ' ὅ,τι μάλιστα ἀποτελεῖ τὴν ἀπελπιστικὴν ὄψιν τῆς
περιστάσεως ταύτης εἶναι ἡ ἀκαμπτὸς ἐπιμονὴ τῆς κυβερνή-
σεως, πεισμονῶς ἀρνούμενης εἰς τὸ νὰ ἀποδώσῃ δικαιοσύνην

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

σταν ἐν ἀγῶνι ἐθνικῷ. Εἰς μάτην αὐτὸς ὁ Λεβαδᾶς, γέρον ἀγωνιστῆς, μικρὸν πρὶν ἢ κοιμηθῇ τὸν αἰώνιον ὕπνον προσήρχετο εἰς τὰς ἀνωτάτας ἀρχὰς λιμώττων καὶ κεκυφὸς ἐκ τῶν βασιάνων, καὶ ἐζήτει, δίκην ἐπαίτου, δικαιοσύνην καὶ ἀνταποδοσιν ! Ἀντὶ πάσης ἀνακουφίσεως τῶν δεινῶν τοῦ ἐλάβανεν ἡ σκληρὰς ἀπαντήσεις, σπαρτατούσας πᾶσαν καρδίαν, ἡ τὰς συνήθεις παρηγορίας καὶ τὰς ψευδεῖς ὑποσχέσεις, δι' ὧν ἀποπέμπομεν τοὺς κοινοὺς ἐπαίτας. Καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἀποθνήσκων κατέλιπε τὴν πολυμελῆ οἰκογένειαν, ἵνα συνεχίσῃ τὸν πικρότερον τῶν ἀγῶνων. Καὶ ἀληθῶς, εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθῇ τις ἀγωνίαν πικροτέραν ἢ νὰ παλαίῃ πρὸς τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν παντελῆ ἐγκατάλειψιν διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἐθυσίασεν ἑαυτὸν καὶ περιουσίαν, ἐγκατέλειψε τέκνα καὶ συμφέροντα οἰκογενείας χάριν τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας ; Ἐνὸς μὲν ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας διατελεῖ ἀκαίριος, αὐτὸς οὗτος συντηρεῖ καὶ κρατύνει τοὺς προμάχους, ἀντλοῦντας δύναμιν καὶ θάρρος ἀπροσμάχητον ἐξ αὐτῆς τῆς ιδέας, ἣν ὑπηρετοῦσι. Ἄλλ' ἀφοῦ θριαμβεύσῃ ὁ ἀγὼν, καθήκον ἱερὸν ἔχει ἡ πολιτεία προπάντων νὰ περιθάλη καὶ ἀνακουφίξῃ τὴν ἀλγεινὴν θέσιν τῶν λειψάνων τοῦ ἀγῶνος. Πρὸ τῶν ἐθνῶν εἶναι πάντοτε ἀνοικτὸν τὸ στάδιον, ἀλλ' ἐσάκις ταῦτα ἀρνοῦνται τὸν στέφανον καὶ τὴν στοργὴν τῶν εἰς τοὺς γενναίους πρωταγωνιστάς, καταλαμβάνουσι τὸ ἔδαφος χωλοὶ καὶ τυφλοὶ κωλύοντες πᾶσαν περαιτέρω σταδιοδρομίαν. Ἄρα γὰρ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐδειξε τοιαύτην ἀγνωμοσύνην καὶ πρὸς τὸν Λεβαδᾶ, ἀθλήσαντα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἑνὸς τῶν τμημάτων του ; οὐχί. Τὸ ἔθνος ἐτεκμηρίωσε τὰ πρὸς αὐτὸν εὐμενῆ αἰσθήματά του διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων τρόπων. Ἡ ἰδιαιτέρα πατρίς του ἐπτάκις ἐξελέξατο αὐτὸν ἀντιπρόσωπόν της, τὴν δὲ στοργὴν καὶ τὸ πένθος, ὅπερ ἡσθάνθη ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐξεδήλωσε, δημοτελεῖς κηδεύσασα τὸν νεκρὸν του διὰ τιμῶν καὶ τρόπου ἀληθῶς ἐπιβήλλοντος καὶ συγκινητικοῦ. Τὸ πένθος συνεμερίσθησαν καὶ ἐξεδήλωσαν καὶ ἄλλαι πόλεις, διοργανίσασαι μνημόσυνα ὑπὲρ αὐτοῦ. Σύλλογοι καὶ δη-

μοσιογραφία ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ ἐπλεξαν ἐναμίλλως καὶ ἀλληλοδιαδόχως τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ. Ἡ ἐφημεριδογραφία ἰδίως ὑπέμνησε καὶ αὖθις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὰ καθήκοντα αὐτῆς πρὸς τὴν ἀπορφανισθεῖσαν οἰκογένειαν. Καὶ ἡ Κυβέρνησις ἔσπευσε νὰ διακοινώσῃ αὐτῇ τὴν λύπην της καὶ νὰ διατάξῃ τὴν τοπικὴν ἀρχὴν, ἵνα ἀπονεμηθῶσιν αἱ προσήκουσαι τιμαὶ εἰς σῶμα, ὅπερ ἡ ὀργὴ ξένου δεσπότητος συνήθιζε νὰ ἐκσφενδονίζῃ ἀπὸ τοῦ σκοπέλου εἰς τὸν βράχον καὶ ἀπὸ τῆς εἰρκῆς εἰς τὰ δεσμὰ, διότι ἐνέκλειε ψυχὴν καρτερικὴν ὁμολογῶσαν τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος. Ὁ Πρόεδρος τῆς τότε Κυβερνήσεως, ὁ καὶ νῦν πρωθυπουργός, παρεμύθει τὴν τεθλιμμένην οἰκογένειαν ὑποσχόμενος ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέτει αὐτὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν της ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης. Καὶ ἐν τούτοις ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης χρονολογεῖται νέα ἐποχὴ συμφορῶν διὰ τὴν οἰκογένειαν. Βεβαίως αὕτη εὐγνωμονεῖ πρὸς πάντας καὶ ὁμολογεῖ χάριν εἰς τὸν κύρ. Κουμουνδούρον. Οὐδὲ θέλομεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἠθέλησε νὰ παίξῃ μὲ τὴν ἱερωτέραν στιγμὴν εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ εὗρεθῇ μία δύσμοιρος οἰκογένεια. Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι ἔως τώρα ἐδείχθη ὅχι μόνον ἐπιλήσμων τῶν ὑποσχέσεών του, ἀλλὰ καὶ ἀνάληπτος πρὸς τὰς ἐπικλήσεις αὐτῆς τῆς οἰκογενείας, πρὸς τὴν ἔντονον φωνὴν τοῦ ἀνεξαρτήτου τύπου, καὶ πρὸς τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος πικρὰς παρατηρήσεις διαπρεπόντων βουλευτῶν.

Ἄλλ' ἡ κυβέρνησις προσκαλουμένη εἰς τὸ νὰ ἀποδώσῃ δικαιοσύνην εἰς οἰκογένειαν ἀναξιοπαθοῦσαν, μήπως νομίζει ὅτι καλεῖται εἰς πράξιν χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἡγεμονικῆς ἐλευθεριότητος ; ὅχι. Ἡ κυβέρνησις προσκαλεῖται νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθήκον της καὶ νὰ ἐνεργοποιήσῃ ἀπόφασιν τῆς Βουλῆς ὑπὲρ τοῦ Λεβαδᾶ, ἀπόφασιν ἐκδοθεῖσαν παμψηφεί, καὶ τὴν ὁποίαν δυστοπήσασα ἔκτοτε νὰ ἐκτελέσῃ κατέστη ἀναγκαιῶς ὑπόλογος οὐχὶ μόνον ἀέναντι τῆς Βουλῆς ἀλλὰ καὶ ἀέναντι τῶν ἀντιπολιτευτικῶν ἀντικαταστηρίων. Τῷ ὄντι, ἀφοῦ ἤδη ἡ Βουλὴ ἀναγνωρίζουσα τὰς ἐθελουσίας καὶ ἐκτιμῶσα προσηκόντως τοὺς

ἄγωνας τοῦ Λεβθαδᾶ, ὡμολόγησεν ὅτι δικαιούται νὰ λάβῃ τὴν ἀνήκουσαν σύνταξιν, καὶ ἀφοῦ συνέστησεν εἰς τὴν κυβερνήσιν νὰ υποβάλῃ εἰς τὴν Βουλὴν νόμον ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ, διατί ἡ κυβερνήσις περιφρονεῖ τὴν ἀπόφασιν τοῦ νομοθετικοῦ σώματος; Διατί ἐπιμένει εἰς τὸ νὰ ζημιῇ παραλόγως τὴν δικαιωθείσαν οἰκογένειαν καὶ ἀμειλίκτως νὰ ἐπαυξάνῃ τὰ δεινὰ της; Ἐν τῇ ἀδικίᾳ ταύτῃ σύμπτωμα χαρακτηριστικώτατον τῆς καταστάσεώς μας εἶναι ὅτι ὁ κ. Κουμουνδοῦρος ὡς πρωθυπουργὸς προσκαλεῖται νὰ ἐκτελέσῃ ἐκεῖνο ἀκριβῶς, ὅπερ αὐτὸς οὕτως ἐπρότεινεν ὡς Βουλευτῆς, καὶ ἡ βουλὴ παρεδέχθη ὁμοφωνούντων τῶν συμπολιτευομένων καὶ ἀντιπολιτευομένων.

Ἡ ἐν λόγῳ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς κατὰ τὰ πρακτικὰ τῆς 401 συνεδριάσεως τῆς 8 Ἰαννουαρίου 1866 ἔχει ὡς ἔπεται.

Κουμουνδοῦρος. « Κύριε Πρόεδρε. Μεταξὺ ἡμῶν ὑπάρχει εἰς ἄνθρωπος εἰς τὸ ἔσχατον πτωχὸς, καὶ ἡ πτωχία του κάμνει τιμὴν εἰς αὐτόν καὶ εἰς τὴν Πατρίδα του, διὰ τοῦτο δημοσίᾳ τὴν ἀνακηρύττω, διότι, ἐπαναλαμβάνω, τῷ κάμνει τιμὴν, καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ὁ συνάδελφός μας Κ. Γεράσιμος Λεβθαδᾶς ὁ ὁποῖος κατέστρεψε τὴν περιουσίαν του ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως. — Νομίζω ὅτι εἶναι δίκαιον καὶ ὀρθὸν ἡ βουλὴ ὅλη νὰ συστήσῃ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ παρουσιάσῃ ἕνα νόμον συντάξεως ὑπὲρ αὐτοῦ. Πρόεδρος. Λοιπὸν ἡ Βουλὴ ἄνευ ἀντιρρήσεως παραδέχεται τὴν πρότασιν τοῦ Κ. Κουμουνδοῦρου; Ὅλοι μάλιστα. »

Καὶ ἐν τούτοις ἡ οἰκογένεια, τῆς ὁποίας αἱ θυσίαι καὶ τὰ παθήματα τόσον πανδημῶς ἀνωμολογήθησαν, καὶ τῆς ὁποίας τὰ δικαιώματα τόσον περιφανῶς ἀνεγνωρίσθησαν, περιμένει ἀκόμη τὴν ἀπόδοσιν καὶ ἀπολαβὴν τῶν δικαίων της. Αἷτιον τούτου, δυστυχῶς ὅμως καὶ ἀποτέλεσμα, εἶναι ἡ ἐγκατάλειψις παρ' ἐκείνων οἵτινες ἐγγύτερον γινώσκοντες ταῦτα πάντα καὶ δυνάμενοι ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των νὰ προκαλέσωσιν τὴν θεράπεϊαν των, ἐνδιαφέρον δεικνύουσι μόνον εἰς τὸ νὰ δεινώσωσιν αὐτὰ ἔτι μᾶλλον. Ἄνθρωποι παθόν, εἴτε ἐκ τῆς κατὰ φύσιν καὶ ἄλλος, καθὼς ἔλεγε πρὸ μικροῦ ἕτερος φιλελεύθερος, ὁ συναγωνιστὴς του

κύριος Ἰωσήφ Μομφερράτος, ἄνθρωπος τοσοῦτον συντελέσας εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν ἐνὸς λαοῦ, μετὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῶν ἀγῶνων εὐρίσκεται μετὰ τῆς οἰκογένειας του ἐγκαταλειμμένος ὑπὸ πάντων. Τί σημαίνει ἡ διαγωγὴ αὕτη, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν, ποῖον ἐπιχείρημα δύναται νὰ δώσῃ εἰς μοχθηροῦς ἐρμηνευτάς; Ἐκεῖνοι οἵτινες καθῆκον ἔχουσιν νὰ ἀπαντήσωσι δι' ἔργων, ἃς ἐρωτήσωσι τὴν ἀδέκαστον φωνὴν τῆς συνειδήσεως των. Ἡμεῖς μόνον δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας νὰ ἐκφράσωμεν δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας μας πρὸς τὸν ἀνεξάρτητον καὶ φιλελεύθερον ἐκ Ζακύνθου βουλευτὴν, ὅστις χθὲς ἔτι ὕψωνε τὴν φωνὴν τῆς ἀληθείας ἀπὸ τοῦ βουλευτικοῦ βήματος ὑπὲρ τῶν καταπατουμένων δικαίων τοῦ Λεβθαδᾶ, μεθ' οὗ συνηγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Ἐνῶ βουλευταὶ καὶ κυβερνήσις ἐζήτουν συντάξεις ὑπὲρ βουλευτῶν καὶ ἐννοουμένων, ὁ Λομβάρδος, ἐλέγχων τὰ ἀδικήματα τῆς κυβερνήσεως, παρρησίᾳ ἐκραύγαζεν ἐν μέσῳ βαθυτάτης σιγῆς καὶ ἀδιαφορίας τῶν ἐκ Κεφαλληνίας βουλευτῶν τὰδε.

« Λομβάρδος. Θέλω ἐμιλήσῃ περὶ τῆς ἀναβολῆς. Ὑποστηρίζω καὶ ἐγὼ τὴν ἰδέαν τῆς ἀναβολῆς, ὅχι διότι ἔχων τὴν ἰδέαν ταύτην θέλω ν' ἀντικρούσω νὰ χορηγηθῶσι συντάξεις ἐκεῖ ὅπου ἡ κυβερνήσις καὶ ἡ βουλὴ νομίζει πρέπον, ἀλλὰ νομίζω, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ τὸ σπουδάσῃ ἰδιαιτέρως πρῶτον ἡ κυβερνήσις, νὰ ἐξετάσῃ ποῖοι ἔχουν δικαίωμα ὡς ἐκ τῶν προηγουμένων ὑπηρεσιῶν, ἃς προσέφερον εἰς τὸ ἔθνος, νὰ λαμβάνουν ἀπέναντι τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ θυσιῶν αὐτῶν δικαίαν τινα σύνταξιν. Ἦκουσα πολλὰ ὀνόματα ἀναφερθέντα παρὰ τῶν κυρίων βουλευτῶν, ἀλλὰ παρ' οὐδενὸς ἤκουσα ν' ἀναφερθῇ καὶ τὸ ὄνομα μακαρίτου συναδέλφου, ὅστις πολλὰς θυσίας ὑπέστη καὶ ὑπηρεσίας προσέφερε καὶ πολλὰ ἔτη τῆς ζωῆς του εἰς τὰς φυλακὰς ἢ εἰς ἐξορίας διηλθεν ἐπὶ ξηροσκοπέλων καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα οὐδόλως ἀνεφέρθη· λέγω τὸ ὄνομα τοῦ μακαρίτου Λεβθαδᾶ. »

ἐκείνην, καθ' ἣν ἡγόρευεν ὁ Λομβάρδος, ἐλκυσμένης τὴν ἀνάγκην διὰ τὴν ὁποίαν ἄλλοτε ἐπρότεινε τὸν περὶ ἀπονομῆς εὐλόγου καὶ δικαίας συντάξεως νόμον, ἀνάγκην ἥτις κατέστη ἐπὶ μᾶλλον ἐπείγουσα καὶ πνιγνῆ. Διὰ τοῦτο καὶ ἀντιλέγει εἰς τὸν κύριον Λομβάρδον ὅτι ἡ οἰκογένεια λαμβάνει χορηγήματα. Ἀλλὰ τὸ εὐτελὲς τοῦτο ποσὸν, διδόμενον οὐχὶ διὰ νόμου ἀλλὰ διὰ διατάγματος, εἶναι τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον ὥστε ὑπὲρ γόρευεν ἀμέσως εἰς τὸν κύριον Λομβάρδον τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν, σιωπῶντων πάντοτε τῶν ἐν τῷ ἐθνικῷ συνεδρίῳ συμπολιτῶν τοῦ Λιβαδά. (1)

« Λομβάρδος. Λαμβάνει ὡς ψυχικὸν καὶ οὐχὶ ποσὸν ἀνάλογον διὰ νόμου τῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας προσήνεγκε. Νομίζω λοιπὸν ὅτι πρέπει ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις τοῦ νομοσχεδίου καὶ νὰ ἔλθῃ ἕτερον τὸ ὅποῖον νὰ περιέχῃ καὶ τὰ ἄλλα ὀνόματα τῶν προσενεγκόντων ὑπηρεσίας πρὸς τὸ ἔθνος καὶ ὑποστάντων θυσίας. »

Ἡ διαγωγή τῶν Κεφαλλήνων βουλευτῶν διήγειρε γενικὴν ἐκπληξιν, διότι αὐτοὶ προπάντων εἶχον καθῆκον νὰ συνηγορήσωσιν ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ὁποίου οἱ ἀγῶνες συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἀπολαύσωσιν ἐθνικὴν ὑπαρξιν καὶ ἐλευθερίαν. Ὁμολογουμένως τὰς παρατηρήσεις τοῦ κυρίου Λομβάρδου συνεμερίσθη καὶ ἐπήνεσεν ἡ ἐνταῦθα κοινὴ γνώμη. Καὶ ἡμεῖς οὐδὲν ἕτερον ζητοῦμεν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἢ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς πρὸς τε τὴν Βουλὴν καὶ πρὸς τὴν οἰκογένειαν Λιβαδά. Θὰ ἀνεχθῇ ἄρα γε ἐν γνώσει ἢ ἀκουσίως νὰ συνεχίσῃ τὰς παραδόσεις δεσποτικῆς καὶ ξένης προστασίας κατ' ἐνὸς οἴκου, καὶ νὰ παρατείνῃ τὰ δεινὰ του ἀσκόπως καὶ ἀδίκως; Ἀρνεῖται τὴν διὰ νόμου σύνταξιν. Ἀλλὰ διατὶ ἀποστερεῖ αὐτὴν σπουδαιοτάτου πόρου πρὸς συντήρησιν καὶ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὰ βάρη τὰ ὁποῖα ἐπεσώρευσαν ἄλλεπᾶλληλοι διωγμοὶ καὶ καταστροφαί;

Ἡ οἰκογένεια εἰς ταῦτα ἐπὶ μέγιστον ἀνακουφίζο-

(1) Δίκαιον ὅμως νὰ ἐξαίρεσωμεν ἐκ τούτων τὸν βουλευτὴν Κ. Π. Βινιεράτον ὅστις ἐτύγγανε, πρὸς τοὺς ἄλλους ἄνδρας.

μένην ὑπ' ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς, τοῦ Ὁθωνοῦ Λιβαδά, διατελοῦντος ὑπαλλήλου ἐν τῷ Τελωνιακῷ κλάδῳ. Δώδεκα καὶ ἐπὶ ἐκεῖνα ἔτη ὑπηρετεῖ ὁ Ὁθων Λιβαδάς μετὰ τιμιότητος ἔχων καὶ τὴν σχετικὴν ἱκανότητα. Τούτου ἕνεκα καὶ προήχθη βαθυμυκτὸν εἰς Ὑποτελώνην, διορισθεὶς ὡς τοιοῦτος πρῶτον ἐν Ληξουρίῳ. Ἀλλὰ τὸ Ὑπουργεῖον, πρῶτον μὲν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ὀρέξεων τῆς φατρίας ὑποβιβάζει αὐτὸν ἀλλαχοῦ, καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας ἀποπέμπει αὐτὸν τῆς ὑπηρεσίας, προφάσει δὴθεν ὅτι δὲν ἔσπευσε νὰ καταβάλλῃ αὐθιμερὸν τὴν νενομισμένην ἐγγύησιν. Οὕτως οἰκογενειακαὶ θυσίαι, προσωπικαὶ ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν πατρίδα, καὶ δώδεκα ἐτῶν ἀμεμπτος ὑπηρεσία, μηδενίζονται δι' ἐνὸς λακτίσματος, ῥίπτοντος ὀλόκληρον οἰκογένειαν εἰς τὴν ἀπελπισίαν! Εἰς ταῦτα ἐμελλε τὸ Ὑπουργεῖον νὰ προσθέσῃ καὶ τὸν ἐμπαιγμὸν! Διὰ τοῦτο πέρυσι παραγγέλλει τὸν Ὁθωνα Λιβαδά νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ διμηνίαν ἐπὶ ὡς δόκιμος ἐν τῷ Τελωνείῳ, ἵνα δὴθεν δυνήθῃ νὰ διορισθῇ αὖθις μετὰ προβιθασμοῦ. Ἡ διαταγὴ ἐτελέσθη, ἀλλ' ὁ διορισμὸς παρεπέμφθη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Καλένδας. Διατὶ τηλικούτος φανακισμὸς ἐκ μέρους Ὑπουργῶν καὶ Βουλευτῶν; Διατὶ τοσαύτη ὕbris καὶ ἀπονία;

Ἡ κυβέρνησις καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς νήσου, φαίνεται ὅτι ὤμοσαν νὰ ἐπιμείνωσιν ἄχρις ἐσχάτων ἀρνούμενοι ἡμῖν δικαιοσύνην, καὶ παρατείνοντες τὰ δεινὰ μιᾶς οἰκογενείας, ἣν ὤφειλον κατὰ πάντα θεῖον καὶ ἀνθρώπινον λόγον, νὰ μὴ περιῶσι τηκομένην ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ. Οὔτε τιμᾶς, οὔτε βραβεῖα ζητοῦμεν, διότι ἀπεστράφη ταῦτα πάντα ὁ Γεράσιμος Λιβαδάς, τιμὴν θεωρῶν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσίωσιν καὶ λατρίαν, ὣν χάριν προσέφερεν ὀλοκαύτωμα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων του. Τὸ δὲ ἔθνος ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ ταῦτα ἀξιοπρεπῶς καὶ προσηκόντως. Δὲν ζητοῦμεν ἀμοιβὰς ὑπὲρ τῶν ἀρρένων τέκνων τοῦ Λιβαδά, ἅτινα οὐχὶ ἅπαξ ἢ δις ἔφαγον τὸν ἑαυτοῦ ὄφθαλμον, τῆς φυλακίσεως καὶ τῆς ἐξορίας, καὶ τῆς ἀπορίας τῆς πατρίδος τὸ στῆθος τῶν ἐν ἑπανάστασει τοῦ 1854. Ἡμεῖς ζητοῦμεν δι-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
Ἡμεῖς ζητοῦμεν δι-

καιροσύνην ὑπὲρ μόνων τῶν θηλέων τέκνων τοῦ αγωνιστοῦ Ζακείνου, διότι εἶναι ἀπρεπές, ἀδίκον καὶ ἀντιπατριωτικὸν νὰ ταλαιπωρῶνται τὰ ἄθωα ταῦτα θύματα, καὶ τοῦτο ἕνεκα τῆς ἰδιοτροπίας ἐνὸς καὶ δύο κομματάρχων. Ζητοῦμεν νὰ λάβῃ πέρας ἡ παμφηφεί ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις τῆς Βουλῆς ὑπὲρ τῆς διὰ νόμου ἀπονομῆς συντάξεως εἰς τὰ ἀδύνατα ἐκεῖνα ὄντα. Διότι ἄλλως πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι παρ' ἡμῖν ἰσχύει τὸ δίκαιον τῆς ἰδιοτροπίας, ὅτι αἱ κυβερνήσεις εἰσακούουσιν ἐκείνας μόνον ἐκ τῶν εὐχῶν τοῦ ἔθνους, ἐκείνας μόνον ἐκ τῶν ἀποράσεων τῆς Βουλῆς ἐκτελοῦσιν, ὅσοι ἀρέσκουσιν εἰς τοὺς κομματάρχας. Τὸ ἔθνος διὰ τῆς ἐφημεριδογραφίας διεμαρτυρήθη ἐπανειλημμένως κατὰ τῆς ἀδίκου διαγωγῆς τῆς Κυβερνήσεως. Ἀρὰ γε ἡ Βουλὴ θὰ ἀνεχθῇ πλέον οὕτω πως νὰ περιφρονῶνται αἱ ἀποφάσεις της, θὰ ἐπιτρέψῃ τοιαύτην ἀσέβειαν ἀναίρουσαν τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ γόητρον αὐτῆς; Τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ὑποβάλλομεν, διότι ἀπολέσαντες πᾶσαν ἐλπίδα ἐκ μέρους τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρχῆς, μηδὲν ἔργον πολιτικὸν καὶ πατριωτικὸν παρ' αὐτῆς προσδοκῶντες, ἀναγκαζόμεθα νὰ ποιήσωμεν ἐκκλήσιν εἰς τὸ φιλοδίκαιον φρόνημα καὶ τὸ πατριωτικὸν αἶσθημα τοῦ ὑπερτάτου ἐθνικοῦ συνεδρίου.

Ἔχομεν τὸ ὀλέθριον ἀτύχημα νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ κολακεύωμεν τοὺς ἔχοντας ἐπιρροὴν καὶ ἀξιώματα, διότι ἐκληρονομήσαμεν ἀνεξαρτησίαν καὶ παρρησίαν φρονήματος, ἀσυμβίβαστον πρὸς ἐπίτευξιν τῆς προσασίας μικροσκοπικῶν καὶ ἰδιοτελῶν κομματάρχων. Ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι αἱ θύραι τῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ προσασία τοῦ νόμου κατήντησαν ἔρμαιον εἰς τὴν διάκρισιν τοιοῦτων κομματάρχων. Διὰ ταῦτα περιέμενομεν ἀκόμη μετὰ παρέλευσιν τόσων ἐτῶν, καὶ κύριος οἶδεν ἕως πότε καὶ ἂν θὰ δυνηθῶμεν, νὰ ἰδῶμεν σεβαστὰ τὰ ἀναμφισβήτητα δίκαια ἡμῶν. Ἀλλ' εἶναι ἄρα γε πρόπον νὰ σιαυρώσωμεν τὰς χεῖρας, ἀναπαύομενοι ὑπὸ τὸν πένθιμον ἥχον τῆς κηδεύσεως τοῦ δικαίου καὶ τοῦ νόμου, καὶ παραπαύομενοι μάρτυρες ἀπέλπιδες τῆς πρὸς τὰς πατριωτικὰς ἀποστάσεις καὶ θυσίας ἀνοσίτου κυβερνητικῆς διαγωγῆς. Ὡς ἐλευθεροὶ πολῖται θὰ ἐξακολουθή-

σωμεν ἀμυνόμενοι τῶν δικαίων μας, διὰ τοῦ τελευταίου νομίμου μέσου τῆς διεκδικήσεώς των. Λυπούμεθα μόνον ὅτι ἐφεξῆς, γράφοντες δημοσίᾳ, θὰ ἀποβῶμεν πικρότεροι παρ' ὅσον ἐπεθυμοῦμεν. Ἀχρι τοῦδε, καταστέλλοντες τὴν δικαίαν ἡμῶν ἀγανάκτησιν, ἀπέσχομεν ἐπιμελῶς ἀπὸ τοῦ νὰ κατέλθωμεν εἰς λεπτομερείας, εἰς συγκρίσεις καὶ πρόσωπα. Ἀλλὰ νῦν βλέπομεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ υπερασπίσωμεν ἑαυτοὺς προσηκόντως, διότι ἡ βαθυτέρα ἐξέτασις τῆς ὑποθέσεως καὶ τῶν περιστάσεων της θὰ φέρῃ ἡμᾶς ἀναγκαίως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκείνου. Εὐχόμεθα νὰ μᾶς ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ τοιοῦτον ἔργον, ἀφοῦ τὰ ἤδη ἐκτεθέντα εἶναι ἱκανὰ νὰ πείσωσι καὶ Βουλὴν καὶ Κυβέρνησιν καὶ λαὸν περὶ τῆς ἀδικίας, ἥτις μετ' ἀλλοκότου ἐπιμονῆς καὶ ἰδιοτροπίας διαπράττεται καθ' ἡμῶν.

Ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων τὰ κάτωθι ἔγγραφα καὶ αἱ διατριβαὶ σκοπὸν ἔχουσι νὰ ἀποδείξωσιν, ὅποῖός τις ὁ ἀδικούμενος Λιβαδάς, καὶ νὰ ἐλέγχωσι τὴν ἀκαμπτον ἀναληγσίαν τῆς κυβερνήσεως. Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι, ἐν μέσῳ τόσης πλυθύος ἐνδείξεων, ἐξελεξάμεθα ὀλιγίστας μόνον διότι ἄλλας μὲν ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη, ἄλλας δὲ θέλομεν αὐθις δημοσιεύσῃ ἐν καιρῷ.

Ἐν Κεφαλληνίᾳ τῇ 1 Φεβρουαρίου 1879

Ὁ συμπολίτης σας

Π. ΛΙΒΑΔΑΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΝΝΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΛΙΒΑΔΑ.

Κεφαλληνίᾳ τὴν 22 Φεβρουαρίου 1867.

Κύριε Πρωθυπουργέ,

Δὲν εἶναι τὰ βράσανά μου καὶ καὶ οἱ σπαραγμοὶ μου μυθώδη· εἶναι ἱστορικὰ γεγονότα. Τὸ πικρὸν πατήριον τῶν φυλακίσεων καὶ ἐξοριῶν τοῦ ἀνδρὸς μου, τὰς καταδιώξεις τῶν υἱῶν μου, τοὺς τρόμους τῶν θυγατέρων μου, καὶ τὴν παντελῆ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

καταστροφὴν τῆς πλουσίας περιουσίας μου χάριν τῆς πραγ-
ματοποιηθείσης ἐνώσεως, ἅπερ ἐπὶ τασταρακονταετίαν μᾶς
προσφέροντο παρὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς τὰ ἀπεδεχόμεθα μὲ γεν-
ναϊότητα καὶ ὑπομονήν. Εἰς τοὺς πάντας δὲ εἶναι γνωστὸς ὁ
ἀκέραιος χαρακτήρ τοῦ ἐναρέτου ἀνδρός μου καὶ τῆς οἰκογενείας
του, διότι καὶ τὰς ὑψηλὰς θέσεις, ἃς διέθετον ἡμῖν οἱ Ἀρμο-
σταὶ περιεφρονήσαμεν, καὶ τὰ προσφερόμενα δῶρα των ἀπέ-
ποιούμεθα. Ἐνεκα τοιοῦτου πατριωτικοῦ χαρακτήρος καὶ δει-
νοπαθημάτων ὁ λαὸς ἔδωκεν πρὸς τὸν συζυγόν μου τὴν ἐμπι-
στοσύνην ἀναδείξας αὐτὸν εἰς ἑπτὰ βουλευτικὰς περιόδους ἀν-
τιπρόσωπον, εὐτυχήσας νὰ ἴδῃ τὸν διὰ θυσίων ἐπιδιωκόμε-
νον ἱερὸν σκοπὸν του πραγματοποιηθέντα.

Ποίᾳ δὲ ἐν τῷ ῥηθέντι πολυχρονίῳ διαστήματι ὑπέστημεν
περιπετείας, κακουχίας καὶ στερήσεις, ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἀκρο-
άσει αὐτοῦ θέλει ἐκτιμήσει καὶ σεβασθῇ, καθότι οἱ Ἀγγλοῦ-
νες εἰς οὐδεμίαν ἄλλην οἰκογένειαν ἐνήργησαν τὸ μῖσος, καὶ
τὴν ἀπὸ ἀνθρώπων αὐτῶν σκληρότητα, ἥ εἰς τὴν ἰδικὴν μου,
διότι εἰς αὐτὴν ἐθεώρουν τὸν ζῆλον καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ αἰ-
σθητήματος, καὶ ἐπειρῶντο νὰ καταστρέψωσιν, ὡς τῷ ὄντι, κα-
τέστησαν αὐτὴν ἀπὸ πλουσίαν, πύσχουσιν καὶ ἐνδεῇ, διεκδι-
κούμενοι διὰ τῶν μέσων ἐκείνων τὰ ὅποια ἡ μαύρη των ψυχὴ
ὑπηγόρευεν.

Γυμνὴν ὄθεν καὶ κατεστραμμέναν οἱ ἀναχωρήσαντες ξένοι
προσέφερον εἰς τὴν πατρικὴν Κυβέρνησιν τὴν πολυάριθμον οἰ-
κογένειαν, ἣν ὑμεῖς μόνος, κύριε Πρωθυπουργέ ἐγνωρίσατε ὅτι
οὔτε δίκαιον εἶναι οὔτε ἐπαινετὸν νὰ διατελεῖ ὑπὸ τὸ βάρος
τῆς δυστυχίας. Συγκινούμενοι ὄθεν ἀπὸ τὴν συμπάθειαν ἀνε-
γνωρίσατε, τὰς θυσίας καὶ πατριωτικὰς ἐκδουλεύτας τοῦ ἀν-
δρός μου καὶ προ καιροῦ ἐπροτεῖνατε εἰς τὴν Βουλὴν τὴν ἀ-
νήκουσαν πρὸς αὐτὸν σύνταξιν, ἵνα δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου πε-
ριθάλλει αὐτὴν.

Ἐκτοτε, κύριε Πρωθυπουργέ, τὸν πόρον εἶχαμεν τὴν πρό-
τασίν σας, τὴν ὁποίαν ἡ βασιλεὺς ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ ἐκ τῶν
σεισμῶν ἐπισυμβῆσα καταστροφὴ μὲ βιάζουσιν κατὰ μητέρα

νὰ ἀπευθύνω πρὸς ὑμᾶς τὴν παροῦσαν μου, ἐπικαλουμένην
τὴν ὅσον τάχιον ἀποπεράτωσιν τῆς μνησθείσης συντάξεως,
ὅπως διὰ ταύτης βοηθῆται ἡ ὑπὸ τοῦ μαρasmus καταβεβλη-
μένη πολυάριθμος οἰκογένειά μου, ἡ ὁποία, οὐδὲν ἄλλο δύν-
ναι πρὸς ὑμᾶς νὰ προσφέρει ἢ ἀέναντον εὐγνωμοσύνην.

Θέλει λαβῶ τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ ἔχω καὶ παρ' ἡμῶν τὴν
ἐπ' αὐτῆς ἀπάντησίν σας.

Διατελῶ μεθ' ὅλου τοῦ ἀνήκοντος πρὸς Ὑμᾶς σεβασμοῦ

ANNA Γ. ΛΙΒΑΔΑ.

ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ.

Φόρον εὐγνωμοσύνης θεωρῶ πᾶσαν ἐνέργειαν πρὸς ἀναγνώρισιν
τῶν δικαίων ἀξιώσεων παντὸς ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος καὶ
τῶν δικαιωμάτων της ἀγωνισθέντος καὶ προκινδυνεύσαντος
καὶ ὡς ἀμοιβὴν ἐντιμον πενίαν λαβόντος. Προθύμως διαβιβά-
ζω ἀναρροὰν τοῦ ἐπὶ πεντηκονταετίαν ὅλην μοχθήσαντος
σεβασμίου γέροντος Γερασίμου Α. Λιβαδά καὶ ἤδη πεινῶντος.
Περιττὴν πᾶσαν θεωρῶ σύστασιν, διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ αἰ-
τησις αὕτη θα εὖρη θερμὸν ὑπερασπιστὴν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ
εὐγενῆ αἰσθήματα τοῦ σήμερον ἐπαξίως προεδρεύοντος τοῦ ὑ-
πουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἀργοστόλιον 4288.

Ἀπο 10 Ἰουνίου 1875.

Ὁ Νομάρχης

Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
Τ. Μανωλάκης

ΘΑΝΑΤΟΣ Γ. ΛΙΒΑΔΑ.

(Ἐκ τῆς ἐφημ. « Ὁ Φίλος τοῦ Λαοῦ. »)

Τὸ ἑσπέρας τῆς 27 τοῦ παρόντος μηνός, οἱ κώδωνες τῶν
ἐκκλησιῶν πενθίμως ἤχουντες ἐθνικὸν ἀνήγγελλον δυστύχημα,
μετὰ τῆς τῆς κατὰ τὴν ἀπώλειαν, τὸν θάνατος γηραιοῦ τῆς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Ἐπτανήσου ἀγωνιστοῦ, τοῦ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΑΙΒΑΔΑ. Ἐν τῷ ἀκούσματι τούτῳ αἱ ἀρχαὶ καὶ ἡ κοινωνία ἅπασα ἐτέθησαν εἰς κίνησιν, ὅπως ὅσον ἐνεῖται λαμπρότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον τὰ τῆς κηδείας τοῦ ἐνδόξου ἡμῶν συμπολίτου τελέσωσιν. Ὁ Νομάρχης ἀνήγγελλε τηλεγραφικῶς τὸ συμβάν ἀτύχημα εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἀμέσως ἀπάντηα διατάττουσα ὅπως ἡ κηδεία γίνῃ δαπάνη τοῦ δημοσίου καὶ μετὰ τῆς δεούσης ἐπισημότητος, καὶ παραγγέλλουσα συνάμα τὸν Νομάρχην ἵνα ἐκφράσῃ πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποθανόντος τὴν ἐπὶ τῷ συμβάντι θανάτῳ λύπην τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπιτροπὴ δὲ ἐκ τριῶν πολιτῶν τῶν Κ. Κ. Γερασίμου Βαλαμάνη, Λεωνίδου Μηλιαρέση καὶ Σωκράτους Ζερβοῦ ἐσχηματίζετο ὅπως διορθῇ τὰ τῆς κηδείας.

Ἡ ὥρ. Μ. Μ. ὥρα τῆς 28 εἶχεν ὁρισθῇ διὰ τὴν κηδείαν, πολὺ δὲ πρὸ τῆς ὥρας ταύτης ἄπειρον πλῆθος ἀνθρώπων πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας συνήρχοντο ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀποθανόντος καὶ πρὸ αὐτῆς, ὅπως τὸ τελευταῖον ἀποδώσωσι χαῖρε πρὸς τὸν ἐνδόξον αὐτῶν συμπολίτην.

Τὴν ὥρ. καὶ ἡμίσειαν Μ. Μ. τὸ λείψανον, περιτετυλιγμένον ἐντὸς ἐθνικῆς σημαίας, κατετέθη ἐντὸς μεγαλοπρεποῦς φερέτρου, οὗ τὰς ταινίας ἐκράτουν δύο ἐκ τῶν ἀρχαίων συναγωνιστῶν καὶ πρωταθλητῶν ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως ἐθνικῷ ἀγῶνι τῆς Ἐπτανήσου, οἱ Ἰωσήφ Μομφερράτος καὶ Γεώργιος Ιακωβάτος, καὶ τινες ἄλλοι τοῦ ἐνδόξου ἐκείνου ἀγῶνος στρατιῶται,

Τὰ τῆς ἐκφορᾶς εἶχον διατεθῇ ὡς ἐξῆς.

Τῆς ὅλης συνοδείας ἡγούντο αἱ δύο μουσικαὶ τῶν φιλαρμονικῶν Σχολῶν Ἀργοστολίου καὶ Ληξουρίου αὐθορμήτως προσελθούσαι· ταύταις εἶποντο οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐπισκοπικὴν ἐπιτροπὴν Κεφαλληνίας καὶ ἅπαντες οἱ ἱερεῖς Ἀργοστολίου· μετὰ τούτους ἤρχετο τὸ πρῶτον παρακολουθούμενον ὑπὸ τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν καὶ τελευταῖοι παρακολουθούον ὑπὲρ τῆς ὅλης τάξεως πολιτῶν.

Ἡ συνοδεία κινήσασα ἐκ τῆς παρὰ τὴν Νομαρχίαν οἰκίας τοῦ ἀποθανόντος κατῆλθε, διὰ τῆς πλατείας τῶν δικαστηρίων. εἰς τὴν προκυμαίαν, δι' ἧς κατόπιν μετέβη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σωτῆρος, ἐνθα ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία. Ἐκεῖθεν διὰ τῆς μεγάλης λιθοστρώτου ὁδοῦ καὶ τῆς γεφύρας ὁ νεκρὸς μετηνέχθη καὶ ἐνεταφιάσθη ἐν τῷ ἐν δρεπάνῳ νεκροταφείῳ.

Καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῆς τέσσαρας ὥρας ὥρας διαρκείας τελετῆς ταύτης, τοιοῦτον ἦτο τὸ αἶσθημα σεβασμοῦ καὶ κατανύξεως, ὅφ' οὗ κατείχοντο οἱ παρακολουθοῦντες, ὥστε καὶ τοὶ τοῦ πλῆθους ἡ συρροὴ ἦτο τόσῃ μεγάλη, οὔτε ἡ ἐλαχίστη ἀταξία συνέβη, οὐδὲ μικρὸς τις κἄν ψιθυρισμὸς ἠκούετο. Ὁ λαὸς τῆς Κεφαλληνίας εἶχε προθυμοποιηθῇ νὰ κατὰστήσῃ τὴν κηδείαν τοῦ μεγάλου πολίτου, ὅστις πρῶτος ἡγωνίσθη τὸν μέγαν τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτοῦ ἀγῶνα, ὅσον ἐνεῖται μεγαλοπρεπῆ, σοβαρὰν καὶ δημοτελῆ· καὶ τούτου ἐνεκα οὐδέποτε καὶ οὐδενὸς ἐν Κεφαλληνίᾳ κηδεῖα ἐγένετο μετὰ τοσαύτης τάξεως καὶ λαμπρότητος. Ὅ,τι δὲ καθίστα αὐτὴν τοσοῦτον λαμπρὰν καὶ δημοτελῆ ἦτον ὅτι πᾶν τὸ γενόμενον, ἐγένετο αὐθορμήτως καὶ ὑπὸ μόνου τοῦ κοινοῦ, ὅπερ οὕτω πράττον ἐδείκνυνεν ὅτι καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρὸς ἐξετίμα, καὶ διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας αὐτοῦ κτῆνον. Ἄλλ' ἡ μεγάλη αὕτη συρροὴ καὶ αἱ ἐνέργειαι τοῦ κοινοῦ εἶχον καὶ ἕτερον σπουδαϊότερον καὶ ἐθνικώτερον χαρακτῆρα· ἦτον οἶονεὶ σιωπηρὰ τις διαμαρτύρησις κατ' ἐκείνων οἵτινες διαδίδουσιν ὅτι ὁ λαὸς τῆς Ἐπτανήσου βαρέως φέρει τὴν μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος ἐνωσίν του καὶ ὅτι μετενόησε δὴθεν διότι εἰργάσθη καὶ ἡγωνίσθη ὑπὲρ αὐτῆς. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ κηδεῖα τοῦ Αἰβαδά εἶχε καὶ χαρακτῆρα πολιτικῆς διαδηλώσεως.

Ὑπολείπεται νὰ προσθέσωμεν ὅτι, τοιαύτη ἦτον ἡ ἐπιθυμία τοῦ κοινοῦ ὅπως παρακολουθῇ τὴν κηδείαν ταύτην, ὥστε πλεῖστοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Νομάρχης Κεφαλληνίας, συνώδευον τὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ οὐχὶ ὀλίγον ἀπέχοντος νεκροταφείου καὶ πάλιν ἀνέβη εἰς τὴν ταφῆν.

Εἰς τὸν ἀποθανόντα τρεῖς ἀπηγγέλθησαν λόγοι, δύο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπικηδεῖοι ὑπὸ τῶν δικηγόρων Διονυσίου Ν. Σπινέλη καὶ τοῦ συντάκτου τῆς ἐφημερίδος ταύτης Γ. Μουσούρη καὶ εἷς, ἐν τῷ νεκροταφείῳ, ἐπιτάφιος ὑπὸ τοῦ νεκροῦ ποιητοῦ Χαραλάμπου, Ἀννίνου. Δημοσιεύοντες σήμερον τὸν ἕτερον τῶν ἐπικηδεῶν ἐπιφυλασσόμεθα, ἀν μᾶς τὸ ἐπιτρέψῃ ἡ ὕλη, νὰ δημοσιεύσωμεν εἰς τὸ προσεχές, καὶ τὸν ἐπιτάφιον.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

Εἰς τὸν

ΓΕΡΑΣΙΜΟΝ ΔΙΒΑΔΑΝ.

Ἀπαγγελλεῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Σωτήρος τῇ 28 Ἰουνίου ε. ε.

Ὑπὸ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΟΥΣΟΥΡΗ.

Πρὸ ὀλίγου οἱ κάτοικοι τοῦ Λεξουρίου ἄθροοι ἐπίσημον νεκρὸν τὸν τοῦ Σταματέλου Πυλλαρινοῦ εἰς τὸν τάφον προέπεμπον. Σήμερον ἡμεῖς ἐτέρου πατριώτου τὴν κηδεῖαν ἄθροοι καὶ πένθιμοι παρακολουθοῦμεν.

Συνήθεια ὑπάρχει ἄθροοι τοὺς ἐνδόξους νεκροὺς εἰς τὸν τάφον νὰ προπέμπωμεν καὶ εἰς τὰς κηδεῖας αὐτῶν νὰ συνερχόμεθα, οὐχὶ βεβαίως ἵνα χύσωμεν ἐπὶ τῶν τάφων αὐτῶν δάκρυα, διότι δακρύων δὲν ἔχουσι ἀνάγκην οἱ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθῆκον ἐπιτελέσαντες καὶ κατ' αὐτὸν τὸν θάνατον ἔτι τὴν σφραγίδα τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ θυσίας ἐπὶ τοῦ μετώπου φέροντες· συνερχόμεθα οὐχὶ ἵνα πλέξωμεν τῶν ἀρετῶν αὐτῶν τὸν ἔπαινον, διότι τὸ ἔργον τοῦτο ἀνήκει εἰς ἱστορίαν, ἥτις μεταδίδουσα εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τὰ μεγάλᾳ γεγονότα δι' ὧν ἐδοξάσθησαν τὰ ἔθνη, μεταδίδει ἐπίσης καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων οἵτινες τῶν γεγονότων τούτων οἱ δημιουργοὶ ἐγένοντο. Συνερχόμεθα τέλος οὐχὶ ἵνα καταληφθῶμεν ὑπὸ λύπης καὶ ἀπελπισίας ἐπὶ τῇ ἀπώλειᾳ τῶν ἀνδρῶν τούτων, ἀλλ' ἵνα ἀναμνησκόμενοι τῶν πράξεων αὐτῶν καὶ σκεπτόμενοι τὴν

οὗτοι κατ' ὥρθωσαν διὰ τῆς ἐπιμονῆς, τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ τῆς θυσίας, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀντλήσωμεν ἐλπίδα καὶ θάρρος διὰ τὸ μέλλον, ἀφ' ἐτέρου δὲ, ἐλκόμενοι ὑπὸ τοῦ παραδείγματος ἐκείνων, προσπαθίσωμεν νὰ καταστῶμεν ἄξιοι αὐτῶν συμπολίται ἢ ἀπόγονοι.

Τῇ ἀρχῇ ταύτῃ καὶ ἐγὼ ἐπόμενος ὀλίγα περὶ τοῦδε τοῦ προπεμπομένου νεκροῦ θείω εἶπει. Θείω δὲ πρὸς τοῦτο ἀκολουθήσει αὐτὴν τὴν ἱστορίαν, διότι ὅταν τὰ γεγονότα λαλοῦσι, περιττοὶ εἶναι λόγοι.

Ὁ ᾧδε κείμενος νεκρὸς ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῆς εὐγενοῦς ἐμάδος τῶν γενναίων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες εὐρόντες μίαν τῆς Ἑλλάδος γωνίαν, τὰς ἐπὶ τοῦ Ἰονίου νήσους, δούλην καὶ καταπιεζομένην, ἀνέλαβον πρῶτοι τὸν μέγαν καὶ ἐπίμοχθον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας αὐτῆς ἀγῶνα καὶ μόνοι ἀντιταχθέντες κατὰ τοῦ κολοσσοῦ τῆς Ἀγγλικῆς δυνάμεως κατ' ὥρθωσαν ἐπὶ τέλους, μακροὺς καὶ δεινοὺς καταβαλόντες ἀγῶνας, εἰς μυρίας ὑποβλήθέντες θυσίας, φοβερά ὑποστάντες μαρτύρια, κατ' ὥρθωσαν ν' ἀναδείξωσι θριαμβεύοντα τὸν ἀγῶνα ἐκείνον τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ νὰ καταλίπωσιν ἡμῖν οὕτω πατρίδα ἐλευθεράν.

Ὁ Γεράσιμος Διβαδάς ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 1789. Παιδείαν ἐν τῇ πατρίδι τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς μετέβη εἰς Ἱταλίαν ἐνθα ἐσπούδασε τὰ νομικὰ. Μόλις δὲ διανύσας τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων τῆς ἐπιστήμης ταύτης, ἐπανῆλθε εἰς τὴν γενέτειραν γῆν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Ἑπτάνησος ἐν οἰκτρᾷ διατέλει καταστάσει. Ὁ πρὸ αἰῶνων ἥδη τὰ στέρνα τῆς Ἑπτανήσου βαρύνων ξενικὸς ζυγὸς εἶχε κατὰ πολὺ καταβάλλει τὸ πνεῦμα καὶ ταπεινῶσει τὸν χαρακτῆρα τοῦ εὐγενοῦς αὐτῆς λαοῦ. Ἡ ἀμάθεια, εἰς ἣν εἶχον περιαγάγει αὐτὸν αἱ ξένοι κυβερνήσεις, ὁ φόβος τοῦ ξένου δυνάστου καὶ ἡ ἑλλειψὶς πάσης ἡθικῆς ἐναρρύνσεως εἶχον κάμει ὥστε ὁ δυστυχὴς οὗτος λαὸς νὰ τοῖς καὶ ἀπέναντι τοῦ ἐσχάτου τῆς τότε κυβερνήσεως ὑπαλλήλου, νὰ κλινῇ σιωπηλῶς τὸν ἀγῶνα ὑπὸ τὸν ξένον ζυ-

γόν, νά κλαίῃ ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστω τὴν τύχην του καὶ νά μὴ τολμᾷ οὔτε τὰ παράπονά του νά ἐκφράσῃ, οὔτε τὰ δάκρυά του ἐν τῷ φανερῷ νά χύτῃ.

Ὁ Λιβαδάς, ψυχὴ εὐγενὴς καὶ μεγάλη, διακαυομένη ὑπ' ἀκράτου πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτος, δὲν ἠδύνατο νά ἀνεχθῇ τὴν κατάστασιν ταύτην, διὸ καὶ κατετάχθη ἅμ' ἐπανελθὼν εἰς Κεφαλληνίαν εἰς τὸ κόμμα τῆς τότε ἀντιπολιτεύσεως. Καίτοι δὲ ἡ ἀπόλυτος καὶ δεσποτικὴ ἐξουσία, ἣν τότε ἐνῆσκον οἱ Ἀγγλοὶ Ἀρμοσταὶ, ἐνέσπειρε πανταχοῦ φόβον καὶ τρόμον, καίτοι πᾶσα ἐκδήλωσις ἐλευθέρου φρονήματος εἶχε τότε φοβεράς συνεπείας, καίτοι καὶ τὸ ἐλάχιστον ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ καταπιεζομένου λαοῦ κήρυγμα ἤρκει ὥπως χαρακτηρισθῇ ὡς ἐσχάτη προδοσία καὶ ἐπισύρη βαρείας ποινάς, ὁ Λιβαδάς δὲν ἐδίστασε ν' ἀντιταχθῇ πᾶσιν δυνάμει κατὰ τῆς αὐθαιρέτου τῶν Ἀγγλῶν Ἀρμοστῶν ἐξουσίας καὶ ἂφ' ἐνὸς μὲν νά κηρύττῃ τὰ ἱερά καὶ ἀπαράγραπτα τοῦ λαοῦ δικαιώματα, ἂφ' ἑτέρου δὲ νά διδάσκῃ αὐτὴν περὶ τῆς ἐξουσίας, τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἀποστολῆς του καὶ νά προσπαθῇ νά ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτὴν τὸ ὅψ' οὗ ἐκεῖνος διεφλέγετο φλογερὸν αἶσθημα. Ἐχὼν δὲ περισுσίαν μεγάλην διεθετε ταύτην ἀφειδῶς ὑπὲρ παντὸς εὐγενοῦς καὶ φιλανθρώπου σκοποῦ καὶ παρῆχε πρόθυμον τὴν συνδρομὴν του πρὸς πάντα τῆς βοήθειας αὐτοῦ δεόμενον.

Ἡ γενναία καὶ πατριωτικὴ αὕτη πορεία ἐπέσυρεν, ὡς ἦτον ἐπόμενον, τὴν ὀργὴν τοῦ Ἀγγλοῦ Ἀρμοστοῦ καὶ κατέστησε τὸν Λιβαδάν ἀπὸ τοῦ 1830 καὶ ἐντεῦθεν ἀντικείμενον διηγεκῶν καταδιώξεως καὶ βασάνων.

Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο συλληφθεὶς αἰφνης καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀφορμῆς μετ' ἐλθὼν καὶ καθείρθη ἐν τῷ φρουρίῳ Κερκύρας, ὅπου ἔμεινεν ἐπὶ ἐννέα ὅλους μῆνας. Βραδύτερον, ἦτοι περὶ τὸ ἔτος 1833, συμβασῶν παραγῶν τινῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ, κατηγορήθη ὡς ἐνοχὸς ἐσχάτης προδοσίας καὶ συλληφθεὶς ἔμεινε καὶ πάλιν ἐπὶ ὅλην ἐπταμηνίαν ἐγκαθειργμένος.

Κατὰ τὸ ἔτος 1841 ἐφυλακίσθη τὸ πάλιν ἐν ταῖς σκοτει-

ναῖς καὶ ὑγροῖς ὑπογείοις τοῦ φρουρίου Κερκύρας, καὶ κατόπιν ἡ οὐ κατὰ τὸ ἔτος 1846 ἐφυλακίσθη καὶ πάλιν ἐπὶ ἐν ἔτος ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς φυλακαῖς τοῦ ἐνταῦθα φρουρίου τοῦ Ἀγγίου Γεωργίου.

Αἱ καταδιώξεις καὶ τὰ παθήματα ταῦτα, μακρὰν τοῦ νά χαλαρώσωσιν, ἐπέτεινον τὸν ζῆλον του καὶ ἀνέφλεγον ἔτι μᾶλλον τὸ κατὰ τοῦ ξένου μῖτος. Ἐν τούτοις, ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ καὶ ἄλλων φιλελευθέρων ἤρξατο φέρουσα τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα. Ὁ λαὸς ἤρξατο συναισθανόμενος τὴν ἀξίαν του καὶ κατανοῶν τὰ δικαιώματά του, βλέπων δὲ ταῦτα παραγνωρίζομενα ὑπὸ τῶν ξένων ἐξηγείρετο κατ' αὐτῶν καὶ ἀντέπραττεν εἰς πᾶσαν των ἐνέργειαν. Γενικὴ τότε κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας ἀντίδρασις ἐγεννήθη ἐν πᾶσιν τῇ Ἑπτανήσῳ, ἀλλ' ἰδίως ἐν Κεφαλληνίᾳ, εἶθι τὸ κόμμα τῆς ἀντιπολιτεύσεως κατέστη ἰσχυρότατον.

Περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἦτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1840 μέχρι τοῦ 1848, νέοι καὶ ἀκατοῖς ἐπικουροὶ ἤρχοντο εἰς τὸν Λιβαδάν καὶ τοὺς ἄλλους, τοὺς τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἑπτανησίου λαοῦ ὑπερμαχοῦντας. Ὁ Καπελέτος, ὁ Ζερβός, ὁ Μομφερίδης, ὁ Ἰκωβιάδης, ὁ Πυλαρινός, ὅλη ἐκεῖνη ἡ ἐνδοξὸς χορεία, ἣτις τὸσον περιφανὲς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως ἀγῶνος τῆς Ἑπτανήσου διεδραμάτισε πρόσωπον, ἐκινῆρχοντο τότε ἐκ τῆς ἐσπερίας, ἐν ἣ εἶχον περαιώσει τὰς σπουδὰς των, πλήρεις πατριωτικοῦ αἰσθήματος καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἁγίου καὶ κατετάσσοντο εἰς τὸ φιλελευθέρων κόμμα. Τότε τὸ κόμμα τοῦτο, ἄρκούσας ἤδη αἰσθανόμενον δυνάμεις, μετεβίβλετο ἀπὸ φιλελευθέρου εἰς ἐπαναστατικὸν καὶ, ἀντὶ τῶν ἐπὶ τὸ φιλελευθερώτερον μεταρρυθμίσεων αἱ πρότερον ἐζήτει, ἀνεπέτασεν ἤδη τὴν σημαίαν τῆς πλήρους τῆς Ἑπτανήσου ἀπελευθερώσεως καὶ ὡς μόνον σκοπὸν αὐτοῦ ἐκήρυττε τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἑνωσιν.

Ἦτο τότε περίπου τὸ ἔτος 1848, τὸ σωτήριον διὰ τοὺς λαοὺς καὶ φοβερὸν διὰ τοὺς τυράννους. Τὸ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνημα, ὅπως ἐκίνητο ἐκ τῆς δημοκρατικῆς τῆς Γαλλίας Συ-

νελεύσεως, ἀντήχει ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Εὐρώπης καὶ ἐ-
νεθάρρυνε τοὺς λαοὺς καὶ κατεπτόει τοὺς τυράννους. Οἱ λαοὶ
συνεταράσσοντο, ἐρρήγνυνον τὰς ἀλύσεις των καὶ ἡ φοβερὰ τῶν
ἐπαναστάσεων θύελλα περὶήρχετο μυκωμένη τὴν Εὐρωπαϊκὴν
ἡπειρον ἀναρπάζουσα στέμματα καὶ καταρρίπτουσα θρόνους.

Ἡ γενικὴ αὕτη τῶν λαῶν ἐξέγερσις καὶ μικρὸν τι ἐπανα-
στατικὸν κίνημα γινόμενον ἐν Κεφαλληνίᾳ ἠνάγκασε τὴν Ἀγ-
γλικὴν Κυβέρνησιν νὰ φανῇ μᾶλλον εὐμενὴς πρὸς τοὺς κατοί-
κους τῆς Ἑπτανήσου καὶ νὰ παραχωρήσῃ αὐτοῖς τὰς τοσάκας
εἰς μάτην αἰτηθείσας μεταρρυθμίσεις. Παρεχωρήθη λοιπὸν αὐ-
τοῖς πλήρης ἐλευθερία τύπου καὶ ἐπεξετάθη τὸ ἐκλογικὸν τῶν
πολιτῶν δικαίωμα.

Τῶν μεταρρυθμίσεων τούτων δραζάμενον τὸ φιλελεύθερον
κόμμα, ὅπερ τότε ἐκλήθη ῥιζοσπαστικόν, ἤρξατο ἐνεργεῖν
δραστηριώτερον ὑπὲρ τοῦ μεγάλου καὶ ἐθνικοῦ σκοποῦ ὃν εἶχαν
ὀρίσει ὡς πρόγραμμά του. Ἡ Ἀναγγέννησις καὶ ὁ Φιλελευθε-
ρος, ἐρημερίδες συντασσόμεναι ἢ μὲν πρώτη ὑπὸ τοῦ Μομφερ-
ράτου, ἢ δὲ δευτέρα ὑπὸ τοῦ Ζερβοῦ, διαδιδόμεναι καὶ εἰς τὰ
μᾶλλον ἀποκέντρα τῆς Ἑπτανήσου χωρία, εἰσερχόμεναι καὶ
εἰς τὴν μᾶλλον πενιχρὰν τοῦ πτωχοῦ καλύβην, ἀνύψουν τὸ
πνεῦμα καὶ ἀνεξωγόνουν τὸ αἶσθημα τοῦ λαοῦ οὕτως, ὥστε
μετ' ὀλίγον μία καὶ μόνη ἐπεκράτει ἐν Ἑπτανήσῳ ἰδέα, εἰς
καὶ μόνος ἐδασίλευε πόθος, ἓν καὶ μόνον ἐκυρίευεν ὄνειρον, ἡ-
μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἑνωσις τῆς Ἑπτανήσου.

Ἐν τῷ νέῳ τούτῳ καὶ ἐνδόξῳ σταδίῳ ὁ Λιβαδάς ἦτον εἰς
τῶν ἀρχηγῶν καὶ πρωταγωνιστῶν, καὶ ὡς τοιοῦτος δὲν ἐβρά-
δυνε νὰ ὑποστῇ νέας καταδιώξεις καὶ νέα δεινὰ. Συνελήφθη
κατὰ τὸ ἔτος 1849 καὶ ἐξωρίσθη εἰς Παζοῦς, ὅπου ἔμεινεν
ἐξόριστος περὶ τοὺς ὀκτὼ μῆνας. Ἐν τούτοις ἦλθον αἱ ἐκλογαὶ
διὰ τὴν ἐννάτην καὶ πρώτην ἐλευθέραν τῆς Ἑπτανήσου Βουλὴν.
Κατὰ ταύτας δὲ ὁ γενναῖος τῆς Κεφαλληνίας λαὸς ἀνέδειξε
βουλευτὰς του τοὺς ἀρχηγούς τοῦ ῥιζοσπαστικοῦ κόμματος,
ἐν οἷς καὶ τὸν Λιβαδᾶν. Συνελθούσης τῆς ἐννάτης Βουλῆς ὁ
Λιβαδάς ἐδράτειτο πάσης εὐκαιρίας ὅπως ὑπερασπίζῃ τὰ δι-

καὶα τοῦ Ἑπτανησίου λαοῦ καὶ καταπολεμῇ τὴν Ἀγγλικὴν
Προστασίαν, ὅτε δὲ συνετάχθη τὸ ἀθάνατον τῆς Βουλῆς ἐκεί-
νης ψήφισμα, δι' οὗ ἐψηφίζετο ἡ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἑνωσις
τῆς Ἑπτανήσου, πρῶτος ὁ Λιβαδάς ἔσπευσε νὰ υπογράψῃ καὶ
ὑποστηρίξῃ τὸ ἀθάνατον ἐκεῖνο τῆς Ἑθνικῆς ἱστορίας μνη-
μεῖον.

Διαλυθείσης τότε αὐθαίρετως καὶ ἀποτόμως τῆς Βουλῆς ἐ-
κείνης καὶ ἀρξαμένων νέων κατὰ τῶν ριζοσπαστῶν καταδιώξε-
ων, ὁ Λιβαδάς ἐφυλακίσθη καὶ πάλιν ἐπὶ ἑξ μῆνας ἐν τοῖς ἐν-
ταῦθα δεσμοτηρίοις.

Κατὰ τὰς ἐπομένους βουλευτικὰς περιόδους ὁ Λιβαδάς, ἐξε-
λέχθη πολλὰκις βουλευτὴς καὶ ὡς τοιοῦτος εἰργάσθη ἀνενδό-
τως ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως
τῆς Ἑπτανήσου.

Τέλος ἦλθεν ἡ πολυπόθητος στιγμή καθ' ἣν, οἱ ἔθνηοι πό-
θοι τῆς Ἑπτανήσου ἐξεπληροῦντο, τὸ ψήφισμα τῆς ἐννάτης
Βουλῆς ἐπραγματοποιεῖτο, ὁ ἄγων τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δι-
καίου ἐθριάμβευεν, ἡ Ἀγγλία κατέλιπε διὰ παντός τὰς νήσους
καὶ ἀποχωροῦσα ἐχαίρετιζε πρώτη τὴν κυανόλευκον σημαίαν
ὡραίαν καὶ ὑπερήφανον ἐπὶ τῶν Ἰονικῶν ἐπάλλεων κυμαίνο-
μένην.

Ὁ Λιβαδάς εἶδε τότε ἐκπληρουμένους τοὺς πόθους του, εἶ-
δε πραγματοποιούμενα τὰ ὄνειρά του, εἶδε στεφομένους τοὺς
ἄγωνάς του, καὶ ἡ εὐγενὴς ψυχὴ του κατελήφθη ὑπὸ χαρᾶς
καὶ ἐνθουσιασμοῦ.

Μετὰ τὴν ἑνωσιν ἐκλεχθεὶς πληρεξούσιος τοῦ λαοῦ τῆς Κε-
φαλληνίας διὰ τὴν δευτέραν ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴν Συνέλευσιν
κατετάχθη μετὰ τῶν ἄλλων ριζοσπαστῶν, Μομφερράτου, Κα-
πελέτου καὶ Ἰακωβάτων εἰς τὴν μᾶλλον φιλελευθέραν μερίδα
τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης, καὶ ἡγωνίσθη ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς ἐπι-
ψηφίσεως συντάγματος ὅσον ἐνεστί ὅσον ἐνεστί φιλελευθέρου.

Διαλυθείσης τῆς συνελεύσεως ὁ Λιβαδάς ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ
λαοῦ τῆς Πάλης, ἰδιαιτέρην τότε ἀποτελέσαντος Ἐπαρχίαν,
Βουλευτῆς τῆς πρώτης βουλευτικῆς περιόδου, ὅτε ἐξηκολού-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

νών· ἄσκημον πτώμα δὲν θὰ καλύψῃ τὸ σαρκοβόρον χῶμα του. Θὰ περικλείσῃ τὸν πρωταθλητὴν τῶν ἐλευθεριῶν μας, τὸν ἥρωα τῆς ἐνδόξου ἐποποιΐας τῆς μακρᾶς κατὰ τσὺ δεσποτισμοῦ πάλης μας, τὸν θέντα τὸν πρῶτον καὶ ἀκρογωνιαίον λίθον τοῦ ὑψηλοῦ οἰκοδομήματος τῆς ἀπελευθερώσεώς μας· θὰ περικλείσῃ τὸν νεκρὸν τοῦ Γερασίμου Λιβανιδᾶ.

Ἄλλ' ὄχι! Στήθι ἐπὶ μικρὸν νεκροθάπτα, ἀπόθες πρὸς στιγμήν τὸ πτόον. . . Ἄφες ἀκόμη νὰ γεννήσῃ ἡ θεὰ τοῦ ἐνδόξου νεκροῦ ἱεράς συγκινήσεις εἰς τὴν καρδίαν μας, ἄφες νὰ ἴδωμεν μετὰ σεβασμοῦ ἀκόμη τὴν πολιὰν καὶ σεμνὴν κεφαλὴν, ἥτις συνέλαβε καὶ ἐπραγματοποίησε σχέδια μεγάλα, τὰς χεῖρας τὰς δεδεμένους τώρα, αἵτινες εἰργάσθησαν ἄλλοτε τόσον ἀπόνως νὰ ρινίσωσι τὰ δεσμά μας, τὸ γηραιὸν καὶ κεκυρτωμένον σῶμα, τὸ συντριβὲν ὑπὸ τῆς βίας τῶν λαϊλάπων ἀλλὰ μήποτε καμφοθὲν, τὸ ὁποῖον ὡς ὅρος περίπνοον ἀνετινάχeto ἄλλοτε καὶ ἔρριπτε χεῖμάρρους ἐνθουσιασμοῦ· ἄφες πρὶν ἢ παρὰ σὺρῃ εἰς τῆς αἰωνιότητος τὴν ἄβυσσον ὁ ῥοὺς τοῦ χρόνου τὴν δρῦν, τὴν ὁποίαν εὐρὼν σήμερον ξηρὰν καὶ ἄφυλλον καὶ κατεσκληκυῖαν ὁ βορέας συνέτριψε, ν' ἀναμνησθῶμεν τῆς εὐτυχοῦς ἐποχῆς, ὅτε ἠγείρετο ἀκμαία καὶ καλλίφυλλος, ἀμφιλαφῇ παρέχουσα σκιάν, διότι ἠρδεύετο μὲ τὰ νάματα τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς μεγάλης ταύτης θεότητος ἦν ἐλάτρευεν ἡ μεγαλουργὸς γενεὰ τῶν ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἀποικοινομένων μεγάλων ἀνδρῶν τῆς Πατρίδος μας, οἵτινες μὲ τὰς χεῖρας των δεσμευμένους γιγαντιαῖα καὶ τεράστια ἀνήγειραν τρόπαια. Ἄφες νὰ σπείσωμεν ὀλίγα δάκρυα εὐγνωμοσύνης, νὰ ρίψωμεν ἐτι ὀλίγα αἶθρ' ἐπὶ τοῦ φερέτρου του, νὰ προσαγορεύσωμεν τελευταῖον τὸν γηραιὸν ἀγωνιστὴν.

Ἰστοροῦσι περὶ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων ὅτι, πρὶν ἢ τὸ σῶμα τοῦ τεθνεῶτος ταφῇ, ἐφέρετο παρὰ τὸ χεῖλος λίμνης καὶ ἐκεῖ ἐδικάζετο, προσερχομένων τῶν βουλομένων καὶ ψῆφον ἐκφερόντων περὶ τοῦ μεμπτοῦ καὶ ἀμώμου βίου, ὃν διήγαγεν, ἐξ οὗ, λέγεται, ἔλκει καὶ τὴν ἀχλὺν ἢ μυθολογούμενην ἐν Ἄδου

ἐστίατη κρίσις. Ὑψηλὸν καὶ μέγα τὸ ἔθιμον τοῦτο, τὸ ὁποῖον χιλιάδες ἐτῶν παρελθοῦσαι δὲν ἴσχυσαν νὰ καταργήσωσιν! Ὅ,τι ἐτελεῖτο εἰς τὴν Μέμφιν καὶ τὰς ἐκοτομπύλους Θήβας πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, τελεῖται ἀκριβῶς καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν, ἐν ἐλάσσονι μὲν πομπῇ καὶ ἐπιδείξει, ἀλλ' ἐν ἴσῃ, ἴσως, δικαιοσύνῃ καὶ ἀμεροληψίᾳ. Ἡ μολυβδίνη χεὶρ τοῦ θανάτου φράσσει τὰ στόματα τῶν ἀτομικῶν παθῶν καὶ ἀφίνει νὰ ὁμιλήσῃ μόνῃ ἡ ἀληθινὴ φωνὴ τῆς συνειδήσεως. Ὅτε τὸ φέρετρον τοῦ νεκροῦ ἀποτίθεται ἐπὶ τοῦ στομίου τοῦ τάφου, οἱ ἐπιζῶντες ἐκφέρουσι ἀδέκαστον, ὡς ἐκ συνειδήσεως ἀπορρέουσιν ἐτυμγορίαν. Ἐάν τις ἐπιδειξίως κατόρθωσεν ἐν τῇ ζωῇ νὰ περιβληθῇ δολίως ἀπαστράπτων καὶ καταθαμβοῦν περιβλημα τιμῆς καὶ δόξης, δὲν κατατίθεται ὅμως καὶ μὲ αὐτὸ εἰς τὸ μνήμα. Εἰς τὸ μνήμα φέρει μόνον τὸ σάβανον. Εἴρων ὁ θάνατος συστρέφει καὶ ρίπτει χαμαὶ τὸ ἀπατηλὸν ῥάκος, καὶ δεικνύει γυμνὴν εἰς τοὺς ἐπιζῶντας τὴν βδελυρὰν ἀσχημίαν. Μακάριος ἐκεῖνος ὅστις, ἔστω καὶ ταπεινωθεὶς ἐν τῇ ζωῇ, ἐμεγαλύνθη ἐν τῇ θανάτῳ, ἀλλ' οὐαὶ εἰς ἐκεῖνον, ὃν ἡ Κοινωνία καὶ μετὰ θάνατον ἀνεθεμάτισεν. Οἱ λίθοι τοῦ ἀναθέματος, οἱ ριπτόμενοι ἐπὶ τοῦ μνήματός του, σχηματίζουσι πυραμίδα μέγχι νεφῶν ὑψουμένην καὶ παραδίδουσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν κατάρατον τοῦ θανόντος τὴν μνήμην.

Ἄλλ' εἰνέ τινες οἱ ὁποῖοι δὲν περιμένουσι τὸν θάνατον ὥπως ἀκούσῃ περὶ αὐτῶν τὴν φοβεράν ἀπόφασιν. Τὰ ἔργα ὅσα διέπραξαν, γενναῖα καὶ ὑψηλὰ ὄντα καὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἀνήκοντα, ἀποχωρίζουσιν αὐτοὺς τῆς ζωῆς τρόπον τινά, ἀφίνοντα τὸ μὲν σῶμα νὰ διανύσῃ τὸ στάδιον ὅπερ ὥρισεν ἡ εἰμαρμένη, καὶ μεταφέροντα τὸ ἵνδαλμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ καθίζοντα αὐτὸ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τοῦ μήπω πληρωθέντος τάφου του, ὅπως ἐκείθεν ἀκούσῃ ἀτάραχον τὴν κρίσιν τῶν μεταγενεστέρων. Ὁ παρὼν νεκρὸς εἶνε εἰς τῶν ἀνθρώπων τούτων. Τί ἂν ἡ Πρόνοια ἀφῇκεν αὐτὸν νὰ πορευθῇ μακρὸν τοσοῦτον καὶ ἐπίπνον στάδιον ζωῆς; Ἰκεῖνος ἀφ' οὗ ἐξετέλεσε

ον νὰ πράξη, ἐπορεύθη πρὸ καιροῦ καὶ ἔστη ὑπὸ τὴν ἰτέαν τοῦ μνήματός του ὅπως ἀναπαυθῇ, καὶ ἐκεῖθεν ἀνέβλεψε γαλήνιος καὶ μειδιῶν πρὸς τοὺς ἐπερχομένους καὶ ἀνέμεινε. Οὐδεμία χεὶρ ἠγέρθη ὅπως ἀναθεματίσῃ αὐτόν· οὐδὲν στόμα ἠνεψόχη πρὸς ἄρὸν· ὅλαι αἱ χεῖρες τὸν κὺλόγησαν. ὅλα τὰ στόματα τὸν ἐπληρώθησαν· ὁ κατάκοπος γέρον ἡσθάνθη παλμὸς συγκινήσεως· εἶδε τὰ ἔργα τῶν χειρῶν του στερεωμένα. εἶδε τὰ ἄνθη τὰ ὅποια ἔσπειρε, βλαστήσαντα καὶ μυροβολοῦντα. Ὅτε ἦλθε τὸ τέρμα τὸ μοιραῖον, ἔκλεισε τοὺς ἄμαυροὺς ὀφθαλμοὺς, ἐσταύρωσε τὰς ἀδυνάτους χεῖρας καὶ ἀπεκοιμήθη, γαλήνιος πάντοτε καὶ πάντοτε μειδιῶν, τὸν ὕπνον τῶν δικαίων. Ἡ οἰκογένειά του ἀπώλεσε φιλόστοργον πατέρα, ἡ κοινωνία σεπτὸν πολίτην, ἡ ἐλευθερία ἔνθερμον ὑπερασπιστήν, ἀλλ' ὁ οὐρανὸς ἐδέχετο εἰς τὰς τάξεις του ἓνα ἔτι μάρτυρα.

Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ γράψω τὸν βίον τοῦ Γερασίου Λιθαδᾶ. Δὲν οἰκαιοποιοῦμαι δικαίωμα ἀνῆκον εἰς μόνην τὴν ἱστορίαν. Τὸ ὄνομά του ἀνεγράφη ἤδη γράμμασι πυρίνοις εἰς τὴν βίβλον τῆς Ἀθανάσιος, Ἡ ἱστορία, ἡ εὐγενὴς αὕτη προστάτις τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῶν μεγάλων πράξεων, ἐφρόντισε πολλὰ πρὸ ἐμοῦ. Τὰ ὀνόματα τῶν τοιούτων ἀνδρῶν περιβάλλονται ὑπ' αὐτῆς θεῖαν αἴγλην, ἥς ὁ χρόνος οὐδόλως ἄμαυροῖ τὴν λάμψιν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀμίχλης τῶν αἰώνων ἐκείνη λάμπουσι πάντοτε, φάροι συμπαθεῖς, τῶν μεταγενεστέρων τὴν πορείαν φωτίζοντες καὶ ποδηγετοῦντες.

Ἡ ἱστορία υἱοθέτησε τὸν Γεράσιον Λιθαδᾶν. Εἶπε καὶ θὰ εἶπῃ ὅτι ὑπῆρξε θερμουργὸς διάνοια, γενναία καρδιά, εὐγενὴς ψυχὴ, ἀδάμαστος φύσις. Ἡ ἐλευθερία μικρὸν τὸν παρέλαβε καὶ τὸν ἐμύησε τὰ δόγματά της, Ἐθῆλῃσε τὸ γάλα της καὶ κὺξήθη ὑπὸ τὸ ζωογόνον θάλλπος αὐτῆς. Ὁ παρὼν αἰὼν ἤρχισεν ἐν τῷ μέσῳ ἐκρήξεων κρατῆρων ἡρωιστείων. Τὸ ἔδαφος ἀκόμη σφαδάζει ἐκ τῶν δεινῶν ἐκείνων τινάγμων. Ὁ Λιθαδᾶς εὐρέθη ἐν τῷ μέσῳ των καὶ ἡσθάνθη ὅλους τοὺς κλονισμοὺς. Οἱ ἰσχυροὶ ὄνυχες τῆς Ἀγγλικῆς ἀποπαράξεως ἐνεπληρώσαντο

εἰς τὴν σάρκα τῆς πτωχῆς Ἑπτατήσου ἥτις ἄλλοτε κόρη ὀρφανῆ μητρὸς καὶ περιπεσοῦσα ἀλλοδιαδόχως ὑπὸ τόσους ὠμοὺς κηδεμόνας, εἶχε τεθῇ τελευταῖον ὑπὸ τὴν προστασίαν της. Ἐσφάδαζεν ἀλλὰ δὲν ὠμίλει. Ἐνίοτε ἔκλαιεν, ἀλλ' ὑποκόφως, καὶ τὰ δάκρυά της μετεβάλλοντο εἰς ἀμιμήτους στροφάς, ὑπὸ τὴν λύραν τοῦ Σολωμοῦ. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν, εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, φαίνεται, τῶν αἰώνων ἐγγραφή ὑπὸ δακτύλου ἀοράτου καὶ τὸ ζήτημα τῶν ἐθνικοτήτων. Ἡ Ἑλλάς, ἡ Ἰταλία, ἡ Πολωνία πρὸς πείσμα τῶν Ἱερῶν Συμμαχιῶν εἶχον συζητήσει λίαν εὐγλωττως. Εἰς τὴν Δύσιν ἀνετρέποντο θρόνοι πανίσχυροι. Ὁ ζέφυρος τῆς Ἑσπερίας μετήνεγκε καὶ μετέδωκε τὸν πυρετὸν καὶ εἰς τοῦ Ἰονίου τὰς νήσους. Ὁ Λιθαδᾶς ἀνέπνευσε κατὰ κόρην τὸν φλογερὸν ἀέρα καὶ ὠμίλησε πρῶτος μὲ θάρρος καὶ μὲ εὐτολμίαν. Ἡ φωνὴ τῆς Ἑλευθερίας εὗρισκεν πρώτην ἡχώ ἐν Ἑπτανήσῳ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Γερασίου Λιθαδᾶ. Ἀλλ' ἡ μητριά τότε ἐξηγριώθη. Ὁ Ἀδάμς συνελάμβανε καὶ ἐφυλάκιζε τὸν Λιθαδᾶν ἐπὶ 9 μῆνας εἰς τὰ δεσμωτήρια τῆς Κερκύρας. Ἐκτοτε ἀρχεται μακρὰ περιπετειῶν καὶ διωγμῶν καὶ φυλακίσεων σειρά. Ὅλοι τοῦ Κράτους αἱ φυλακαὶ, ἀπὸ τοῦ Βίδου μέχρι τοῦ Φρουρίου Ἀγ. Γεωργίου ἐξένισαν τὸν φιλελεύθερον ἄνδρα, ὅλαι αἱ ἐρμηνήσοι ἤκουσαν τοὺς στεναγμοὺς αὐτοῦ ἐξορίστου. Ἐφυλακίσθη ἐπὶ Ἀδάμς, ἐπὶ Νοῦγεντ, ἐπὶ Σαίτωνος, ἐπὶ Οὐάρδου. Ἰν' ἀποφύγῃ τὴν ὀμότητα τοῦ τελευταίου τούτου, τοῦ συσφίγοντος διὰ βρόχου φονικοῦ τὸν λαιμὸν τῆς ἀτυχοῦς νήσου, ὅστις ἐξίτηι παντοίῳ τρόπῳ νὰ τὸν ἐνοχοποιήσῃ ὡς στασιώτην, μετέβη εἰς Ἡπειρον οὐχὶ ρίψασπις, ἀλλ' ἵνα κ' ἐκεῖ ἀκολουθήσῃ τὸν καλὸν ἀγῶνα ὄνπερ ἀνέλαβε, συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ τότε κομητάτου πρὸς ἀπελευθερώσιν τῶν δούλων ἀδελφῶν. Ἐν γένει καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ βίου δὲν ἀπέκαμε οὐδὲ πρὸς στιγμὴν, ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ παλαίων ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν μας. Αὐτὸς ἦτο ὁ πρῶτος δὸς τὸ σύνθημα τῆς πάλης, αὐτὸς ἐτάχθη πρῶτος εἰς τὴν φάλαγγα τῶν εὐγενῶν ἐκείνων ἀνδρῶν οἵτινες προη-

επίσαντο τὴν ἀνεξαρτησίαν μας, καὶ αὐτὸς ἀπεσφόρη τελευτᾷ ταῖς, ἀφοῦ αἱ ἰδέαι του ἐστέρθησαν ὑπὸ τῆς νίκης. Καὶ δὲ ποῖα νίκη εἶναι ἐκείνη ἣν ἐκέρδησαν οἱ ἄνδρες οὗτοι! Εἶνε ἔργον ἀληθῶς τιτάνειον, ἔξοχον, τοῦ ὁποῖου τὴν λαμπρότητα οὐδέποτε θὰ δυνήθῃ ν' ἀμαυρώσῃ ὁ χρόνος. Ἡ ἱστορία τοῦ ριζοσπαστισμοῦ θὰ ἀποτελῇ ἐσχατὴ τὰς ὥραιότατας τῆς ὅλης Ἑθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας σελίδας. Ὀλίγοι ἄνδρες ἐπάλαισαν στῆθος πρὸς στῆθος ἀγῶνα βαρὺν καὶ ἐπώδυνον, μὲ θάρρος καταπλήσσον, μὲ πολιτικὴν περὶνοιαν καὶ σύνεσιν ἀξιοθαύμαστον κατὰ πολιτικῆς ὑπούλου καὶ δολίου, κατὰ δεσποτισμοῦ ἀγροίκου καὶ ἀγερῶχου. Πρὸς τὰς ἀγχόνας ἀντέτασσον τὸν λόγον, πρὸς τὰς ῥαδιουργίας τῆς διαφθορᾶς τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν αὐταπάρνησιν. Εἰς τὰς πτωχὰς καὶ ἀπομεμονωμένας αὐτὰς νήσους, ἀνεφάνησαν χαρακτῆρες ὑπερθυμίζοντες τοὺς Θεμιστοκλεῖς καὶ τοὺς Φωκίωνας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τοὺς Κικινάτους τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. Ἐπάλαισαν, ὑπέστησαν πολλὰ, ἀλλ' ἐνίκησαν ἐπὶ τέλους, καὶ ἡ νίκη των αὕτη διέρρηξε τὰ δεσμὰ τῶν χειρῶν μας καὶ ἐξησφάλισε διὰ παντὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν μας, καὶ σήμερον πᾶσα καρδία συναισθανομένη τοῦτο, ἀνακράζει πρὸς αὐτοὺς: « Εὐλογητοὶ νὰ ᾗθε, ἄνδρες φιλοπάτριδες, » οἱ ἀποδόντες εἰς ἡμᾶς τὸ τιμαλφέστερον τῶν ἀγαθῶν, » τὸ ὁποῖον ἀπηνῶς μᾶς εἶχον ἀφαιρέσει οἱ ξένοι, — οἱ » ἀποδόντες εἰς ἡμᾶς τὴν Πατρίδα. »

Τοῦ ἀθανάτου τούτου ἀγῶνος μετέσχε, καὶ εἰς τῶν ἐπιφανῶν μαχητῶν ἐγένετο, ὡς προεῖπον, ὁ προκείμενος νεκρὸς. Ἐπτάκις ἐφυλακίσθη ἢ ἐξωρίσθη ὑπὸ τῆς Προστασίας, ἀλλὰ κατὰ παράδοξον συγκυρίαν, ὥτανεὶ ἡ πατρίς του ᾔθελε ν' ἀπονεύμῃ αὐτῷ τιμὰς ἴσας τὸν ἀριθμὸν πρὸς τὰς κακώσεις, ἐπτάκις ἢ ψῆφος τῶν συμπολιτῶν του τὸν ἀνέδειξεν Βουλευτὴν εἰς τε τὴν Ἰόνιον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν καὶ εἰς τὴν Β'. ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴν συνέλευσιν. Τῆς Θ'. ἐνδόξου Βουλῆς ὑπῆρξεν εἰς τῶν κορυφαίων ἡγετῶν, τῆς IB'. ἐχρημάτισε προσωρινὸς πρόεδρος. Τὸ ὄνομά του φαίνεται ἐν τοῖς πρώτοις ὑπὸ τὸ ἀθάνατον ψήφισμα τῆς Θ'. Βουλῆς περὶ τῆς ἑνώσεως

τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπὸ τὸ τῆς τελευταίας, ὅπερ καὶ ἔλαβεν αἶσιον κύρος. Καὶ τὸνομα τοῦτο ἐτίμων καὶ ἐτέθοντο οἱ ἀπανταχοῦ φιλελευθεροὶ, διότι καὶ αὐτὴ ἡ ἐν Παρισίοις ἐδρεύουσα Παγκόσμιος Ἑταιρία πρὸς κατάργησιν τῆς δουλείας καὶ τῆς σωματεμπορίας προσδρευομένη ὑπὸ Δουκὸς Βαλεντινουά, τοῦ πρίγκηπος δὲ Ῥοάν - Σουβιζ τοῦ πρίγκηπος Σούτζου καὶ τοῦ κόμητος Παρσάν μεγιστάνος τῆς Ἰσπανίας ἐξέλεγεν αὐτὸν κατὰ τὸ 1862 ἐπίτιμον Πρόεδρον καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ τὸ δίπλωμα μετὰ λίαν κολακευτικῆς ἐπιστολῆς. Προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν καὶ ἀπυδνηκὼς ἐκ τοῦ πολυχρονίου ἀγῶνος ἀπεσφόρη πλέον τῆς τύφης τῶν κοινῶν καὶ ἔζη ἰδιωτεύων. Νάναφέρω περὶ τῶν κακουχιῶν του, ἀναφέρω περὶ τῆς πενίας του δὲν τολμῶ, οὐδὲ θὰ ἦτο ἴσως ἐνταῦθα καιρὸς. Ἡ κοινωνία πᾶσα γινώσκει καὶ ἀνομολογεῖ ὅτι κατὰ τὸν πολυκύμαντον αὐτοῦ πολιτικὸν βίον, ἢ ἄλλως λαμπρὰ καὶ μεγάλη αὐτοῦ περιουσία ὀλοτελῶς κατεστράφη· προσῆνεγκε καὶ ταύτην ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος, ὑπὲρ τῆς ὁποίας καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν τοσοῦτον ἐνδόξως ἠγωνίσαστο. Ἀλλ' οἱ ἄνδρες οἱ ὑπὸ ἀληθῶς ἀγνοῦ σκοποῦ ἐμπνεόμενοι, πρὸς οὐδὲν λογιζονται τὰ τιμαλφέστατα, ἀπέναντι τῆς εὐδοκίᾶς τῶν ἀρχῶν των. Ἡ ἱστορία ἀπαριθμεῖ ἡμῖν Τιμολέοντας ἀδελφοκτόνους, Βρούτους παιδοκτόνους καὶ Κουρτίους ριπτομένους ἐθελοντὶ εἰς τὸ βάραθρον. Οἱ ὑπὸ ἀγίου πυρὸς φλεγόμενοι καὶ δρώντες δὲν ἀποβλέπουσιν οὐδ' εἰς ἀμοιβήν· εὐτελῇ οὐδ' εἰς ὑστεροφημίαν. Οὐδὲν ἄπορον ὅθεν ἐὰν δ γεναρὸς νεκρὸς ἐθυσίαςε τὰ πάντα χάριν τοῦ σκοποῦ του. Ἡ συνείδησις τὸν παρηγόρει μέχρι τέλους καὶ ὅτε ἡσθάνθη τὸ ῥῆγος τοῦ ἀθανάτου, ἢ συναίσθησις τῆς πιστῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος τῷ ἔκλεισε παρήγορος τοὺς ὀφθαλμοὺς.

Καὶ τώρα ἰστάμενοι πρὸ τοῦ φερέτρου τοῦ περικλείοντος τὸ σῶμα τοῦ γηραιοῦ ριζοσπάστου, τοῦ πρωταγωνιστήσαντος ὑπὲρ τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν αὐτονομίας, τοῦ ἀκαμάτου πατριώτου, τοῦ Γερασίμου Λιθαδά, πρὸ τοῦ ἀνεφρότος τάφου τοῦ μέλλοντος νὰ ἐγκλεισθῇ αὐτὸ διὰ παντὸς, πῶς κατεχόμεθα; ὅπως

α αἰσθήματα γεννᾶ ἡμῖν ἡ θεία τούτου; Γεννᾶ ἡμῖν τὸ λυπηρὸν αἰσθημαδὶ ἡ γεννεᾷ αὕτη τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν προμαχησάντων ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως ἡμῶν ἐκλείπουσα ὁσμημέραι καὶ εἰς τὸν τάφον ἀπολήγουσα, ἀπορφανοὶ ἡμᾶς οἰκτρῶς, διότι εἶναι δύσκολον ἂν ὅχι ἀδύνατον νάναπληρωθῇ. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ὤφειλον νὰ ᾤσι ἀθάνατοι, ἢ καὶ αἰωνόβιοι, ὅπως ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν μένοντες, ἀναπτερῶσι ἀενάως διὰ τε τῆς θείας καὶ τοῦ λόγου τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, ὅπερ τοσοῦτον οἰκτρῶς ἔχει καταπέσει εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς καιροῦς.

Εἶχεν ἀνάγκην τὸ ἔθνος ἡμῶν νὰ βλέπῃ ἀπαύστως καὶ νὰ θαυμάζῃ τοὺς τιτᾶνας αὐτοῦς, τοὺς νεωτέρους μαραθωνομάχους, ὅπως παραβάλλῃ με τοὺς νάνους τοὺς μικροπρεπεῖς καὶ ἀνοσίους πολιτικούς, τοὺς κατὰ καιροῦς διέποντας τὰς τύχας του, καὶ περιάγοντας αὐτὸ διὰ τῆς ἀλόγου καὶ μωρᾶς πολιτικῆς των εἰς θέσιν ἀξιοθρήνητον, ἐν ᾗ ἐποχῇ μάλιστα τὰ πεδία πληροῦνται μαχητῶν, καὶ οἱ παιᾶνες τοῦ πολέμου ἤχοῦσι, καὶ τὰ ξίφη συγκρούονται καὶ πᾶν ἔθνος διεκδικεῖ τὰ δικαιώματά του. Ἐν ἄλλο αἰσθημα ὀδυνηρότερον πληροῖ τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐπὶ τῇ θείᾳ τοῦ σώματος τούτου, τὸ αἰσθημα τῆς ἀγανακτήσεως ὅπερ γεννᾶ ἡ ἀγνωμοσύνη αὐτῶν τούτων τῶν ἀρχολιπάρων. Ἡ ἀγνωμοσύνη! ἡ Ἑλληνικὴ αὕτη αμαρτία, ἡ αἰωνία σηπεδὼν τῆς Ἑλλάδος, ἡ δοῦσα τὴν ἐξορίαν ἄλλοτε εἰς τὸν Ἀριστείδην καὶ τὸ κώνειον εἰς τὸν Φωκίωνα. Ἡ ἀγνωμοσύνη! ἐκείνη ἐθλίψε μέχρι τῆς ἐσχάτης πνοῆς καὶ τὸν πολὺν αὐτὸν ἀγωνιστὴν. Εἰς τὸν ἀγωνισθέντα τοσοῦτον κρατερῶς, εἰς τὸν ἀφιλοκερδῇ πατριώτην, εἰς τὸν ὑποστάντα μυρίας κακουχίας, ἐξορίας, φυλακίσεις, εἰς τὸν προσεναγκόντα εἰς θυσίαν περιουσίαν, ἀσφάλειαν ζωῆς, τὸ αἶμά του αὐτὸ ἐὰν ἐχρειάζετο ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, παρὰ τοῦ ἔθνους τούτου. ἢ μάλλον παρὰ τῶν κυβερνώντων αὐτὸ, οὐδὲν προσηνέχθη ὡς ἀμοιβή! Παρὰ τῶν σπαταλόντων ἀπειρά ποσὰ πρὸς διατροφὴν τῶν κηφίων, τῶν μωρῶν, τῶν ἀπληστων, δὲν προσηνέχθησαν εἰμὴ ἐλεεινὰ ψυχία πρὸς τὸν γηραιὸν πατριώτην, καὶ ὁ Γεράσιμος Λιβαδάς ἀπέθανε ἐν πενίᾳ καὶ στενύσει.

Θεωρήσατε τὰ στήθη ταῦτα! εἶναι γυμνά, δὲν τὰ κοσμεῖ οὐδὲν παράσημον. Τὰ στήθη με τὰ ὅποια πρῶτα ἠκούσθη ὁ ἄδολος παλμὸς τῆς ἐλευθερίας, μέγιστε Θεέ! δὲν ἐκρίθησαν ἄξια νὰ φέρωσι τὸ παράσημον, τὸ ὅποιον τοσοῦτον ἀφειδῶς διανέμεται εἰς τόσους ἀμάχους πολεμιστάς μας. Εὖρον τὴν τράπεζαν ἐστρωμένην καὶ παρεκάθησαν χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶσιν ὅτι διὰ νὰ στρωθῇ ἡ τράπεζα ἐχρειάσθη νὰ χυθῇ αἷμα εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς Ἑλληνίδος γῆς, νὰ ὑψωθῶσιν ἀγρόναι, νὰ διασχίσῃ σάρκας ἡ μάστιξ τοῦ δημίου. Αἱ χεῖρες αἵτινες ἔστρωσαν τὴν τράπεζαν ἐκάθησαν ἀπόβλητοι εἰς τὰς τριόδους καὶ ἐζήτουν τῶν παριόντων τὸ ἔλεος! Καὶ ἡμεῖς εἴμεθα διαβάται· καὶ ἡμεῖς ἂς ῥίψωμεν τὸν ἐβολὸν μας εὐγνώμονες εἰς τὰς χεῖρας ταύτας τὰς τεινομένας καὶ τρεμούσας ὑπὸ τοῦ γήρους καὶ τῶν βασάνων. Καὶ ὁ βολὸς οὗτος θὰ ᾔνε οἱ ἐξῆς πρὸς αὐτὸν λόγοι μας: Ἀπέθανε, Λιβαδά, εἰς τὴν ἐνδοξὸν πενίαν σου, ἀντὶ νὰ ζητήσῃς τὰ εὐτελῆ ἐλέη τῶν μεγάλων· αὕτη θὰ σὲ σώσῃ ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τοῦ φθόνου, ἀπὸ τὸν ἰὸν τῆς συκοφαντίας, θὰ σὲ μεγαλύνῃ ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων, θὰ σὲ ἐξυψώσῃ ἀπέναντι τῆς ἱστορίας. Μὴ δεχθῇς παράσημα· τὰ παράσημα τὰ ὅποια φέρει σήμερον ὁ συρφετός, δὲν θὰ προσέθετον οὐδεμίαν τιμὴν εἰς τὰ εὐγενῆ στήθη σου. Παράσημα φωτεινὰ καὶ ἐνδοξα ἔσονται τὰ μεγάλα ἔργα σου. Ἐκεῖνα ἀληθῶς καταθαμβοῦσι τὸ ὄμμα, ἐνῶ πολὺ συχνὰ τὰ παράσημα προκαλοῦσι τὸ μειδίαμα τοῦ οἴκτου ἐπὶ τὰ χεῖλη.

Ναί! ἐδῶ ἀναπαύσθητι, γηραιέ ἀγωνιστά! Ἐδῶ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπου κατέπεσες φέρων ἐπ' ὤμων τοῦ μαρτυρίου σου τὸν σταυρόν. Ἐδῶθεν θὰ σὲ ἀνεγείρῃ ὁ ἐπερχόμενος χρόνος ἵνα σὲ στήσῃ ἐπὶ ὑψηλοῦ στυλοβάτου. Ἐὰν ἡδύνασο ἀκόμη νὰ σκεφθῇς καὶ νὰ αἰσθανθῇς, βέβαια αὐτὸ ἄπνουν σῶμά σου θ' ἀνεσκήρτα αἰσθανόμενον ὅτι χῶμα Ἑλληνικόν, χῶμα εἰς τὸ ὅποιον σὺ ἔδωκες διὰ τῶν ἀγώνων σου πατρίδα καὶ ὄνομα, θὰ σὲ σκεπάσῃ. Μὴ ἀγανάκτει ὑπὸ τὸν τάφον σου, ἐὰν ἡ ἀνοία καὶ ἡ κοινότης παρεγνώρισε τὰς ἐκδουλεύσεις σου καὶ σ' ἐλησμό-

νησεν, καὶ σὲ ἀφῆκεν ἐν τῇ ἀφανείᾳ. Αὐθίᾳ λίθος ἡ ἀφάνεια καὶ ἡ στέρεσις σὲ ἀνέδειξαν γνήσιον καὶ τιμαλφὲς μέταλλον. Ἡμεῖς δὲν σ' ἐλησμόνησαμεν ἂν οἱ μεγάλοι σὲ ἐλησμόνησαν. Πᾶσα γενναία καὶ εὐγενὴς ψυχὴ θὰ σὲ ἐνθυμῆται καὶ ὑπὸ εὐγνωμοσύνης καὶ σεβασμοῦ κατεχομένη θὰ σὲ εὐλογῇ. Κοιμήσου μὲ τὴν παρήγορον ἐλπίδα ὅτι μίαν ἡμέραν τὸ ἔθνος ἐλεύθερον καὶ μέγαλον, θὰ ἐνθυμηθῇ τίνας ὑποχρεώσεις ἔχει πρὸς τοὺς μοχθήσαντας ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ θ' ἀνεγείρῃ Πάνθεον δι' αὐτοῦ· θὰ σὲ ἀναζητήσῃ καὶ θ' ἀνεύρῃ τὴν κόνιν σου καὶ μὴ δυνηθὲν νὰ στέφῃ τοὺς κροτάφους σου ζῶντος, μὲ τὴν δάφνην τὴν ὁποίαν ἐφύτευσαν αἱ χεῖρές σου, θὰ στέφῃ τὴν προτομήν σου!

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω σκόπιμον κρίνομεν νὰ δημοσιεύσωμεν ὅσα τῇ 21 Μαΐου 1876, ἤτοι τὴν ἐπέτειον τῆς Ἑνώσεως καὶ ἑνα μῆνα πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Λιβαδά, ἔλεγεν ὁ ἀξιότιμος συμπολίτης του Κ. Σ. Μαζαράκης ἐνώπιον πυκνοῦ ἀκροατηρίου ἐν τῷ ἐν Ἀργοστολίῳ Συλλόγῳ « ἡ ΗΩΣ » περὶ τοῦ ῥιζοσπαστικοῦ ἀγῶνος καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ Λιβαδά. Ο. Κ. Μαζαράκης, καίτοι δὲν ἐδημοσίευσεν ἔτι τὴν ὡραίαν ἀγόρευσίν του οὐχ ἤττον εὐηρεστήθη πάνυ φιλοφρόνως νὰ προσφέρῃ ἡμῶν τὸ σχετικὸν ἀπόσπασμα πρὸς δημοσίευσιν.

« ... Ἀλλ' ἡ Ἐπτανήσος ἐδείχθη καὶ ὑπὸ ἄλλην, οὐχ ἤττον σπουδαίαν ἔποψιν ἐπωφελὴς εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, καθόσον ἐστάθη τὸ καταφύγιον τῶν διαφευγόντων τὴν τουρκικὴν θηριωδίαν ἀδελφῶν, καὶ τὸ ὀρμητήριον τῶν νεηλύδων μαχητῶν. Οὐδεμίαν εὐκαιρίαν ἀφῆκε νὰ διαφύγῃ χωρὶς νὰ δείξῃ τὴν πρὸς τὴν μητέρα ἀπειρον ἀγάπην της καὶ νὰ προσφέρῃ τὸν κατὰ δύναμιν ἀπαιτούμενον φόρον της.

Ἐπάλαισεν ἡ Ἐπτανήσος, ὅσον ἠδύνατο νὰ παλαίσῃ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς δούλης μητροῦ. Ἀλλ' ἔχει ἀκόμη νὰ

παλαίσῃ. — Καὶ πῶς νὰ μὴ παλαίσῃ ἀφοῦ διὰ τοῦ ἀνοσίου ἐκείνου συντάγματος τοῦ Μέττλανδ, ὁ προστάτης ἐσφετερίσθη καὶ τοῦ λαοῦ τὴν κυριαρχίαν, καὶ κατέστησε τοῦτον μὲν δορυλάωτον εἴλωτα, ἑαυτὸν δὲ ἀπάνθρωπον κατακτητὴν καὶ τύραννον, καὶ ἀφοῦ διὰ τῆς ὑψηλῆς Ἀστυνομίας τοῦ Ἀδαμ καὶ τῶν διαδόχων του Νούγεντ, Δούγλας, Μεκένζης, Σείτωνος Οὐάρδου, ὁ πολίτης δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράξῃ τὰ παρὰ πονά του, ἐστερεῖτο τοῦ λόγου, καὶ οὐδεμίαν ἐγγύησιν παρείχετο περὶ τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας; Καὶ πῶς νὰ μὴ παλαίσῃ πρὸς ἀπομάκρυνσιν τοῦ ξενικοῦ στοιχείου ἐκ τοῦ ἐδάφους της, πρὸς ἐκρίζωσιν τῆς φιλοτούρκου Ἀγγλικῆς πολιτικῆς, ἣτις κατέναντι τῶν σφαζομένων ἀδελφῶν κηρύττεται ὑπέρμαχος τοῦ ἰσλαμισμού καὶ μὲ ἀκαμπτον καρδίαν πειράται ἵνα ἡ Ἑλληνικὴ ἀναγέννησις, χάριν τῆς ὁποίας ἀφθονοῦν καὶ πολύτιμον ἔχουσεν αἷμα, ἐκ νέου ἐνταφιασθῇ; Αἱ ἀποστασίαι τοῦ 1830 καὶ 1833 εἶναι τὰ πρῶτα κρούσματα, αἱ πρῶται ἀψιμαχίαι τῆς Ἐπτανήσου ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἐνώσεως της μετὰ τῆς μητροῦ αὐτῆς καὶ τῆς οἰασθήποτε τύχης της. Ἀλλ' εἶναι δυνατόν νὰ δοθῇ ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὰς χεῖρας ἑνὸς Κρομβέλου, ἡ τιμὴ νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ πρόσωπον ἑνὸς Ἡλιογαθάλου, καὶ ἡ ἀρετὴ νὰ συνδιαλλαχθῇ μὲ ἑνα Νέρωνα; Πλὴν εὐρίσκεται καὶ εἰς Θρασύβουλος πρὸς καταδίωξιν τῶν τυράννων· εὐρίσκεται ὁ πρωτομάρτυς τῆς Ἑθνικῆς ἰδέας Γεράσιμος Λιβαδάς, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1830, ὅτε ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἡδὴ ἡλευθερωμένης Ἑλλάδος μέχρι τοῦ ἔτους 1849, ὅτε ὁ ῥιζοσπαστισμὸς ἐφηπλώθη ἐν Ἐπτανήσῳ, ἐπτάκις ἐξωρίσθη καὶ ἐγκαθεύρθη, καὶ τὴν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον περιουσίαν αὐτοῦ ἐξ ὀλοκλήρου ἀπώλεσε χάριν τῆς μεγάλης ταύτης ἰδέας, ὅστις ἀναγκασθεὶς νὰ ὑπομνήσῃ τὰ δεινὰ του πρὸς τὸν τελευταῖον ἀρμολὴν Στόρξ ἐν Ἰπομνήματι 25 Ἰουλίου 1860 ἰδοῦ μὲ ποῖον ἀξιοπρεπεῖ χαρὰ κτῆρα παρουσιάζεται. « Πρὸς ὑμᾶς » Μυλόρδε ἀποτενιόμενος, οὐδαμῶς διανοοῦμαι νὰ παρεκκλίνω ἢ τῆς εὐθείας ὁδοῦ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς τιμῆς, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον νὰ γαλακτώσω τὴν τεσσαρακονταετὴ ἐνέργειάν τῆς

» ἀναλλοιώτου πολιτείας μου, ἢ νὰ προτιμήσω ἀντὶ τῶν ὑψη-
 » λῶν καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων τὴν ποταπὴν καὶ φαύλην ἰδι-
 » οτέλειαν. Εἶθε ὁ ὕψιστος καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὲ διασώσῃ τοι-
 » αὐτῆς αἰσχροῦ καὶ ἐπονειδίστου διαγωγῆς!.. Ὁ ἀγὼν δι' ἐν
 » κατεδιώχτην ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἐπεβάλλετό μοι ὡς κα-
 » θήκων εἰς τὸν πολίτην, ὅστις ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὑπερτάτου
 » νόμου ἐνήσκει τὸ ἐθνικὸν αὐτοῦ δικαίωμα, τὴν ἐλευθερίαν,
 » καὶ ἐγὼ τοῦτον τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνισάμενος αἰεί-
 » ποτε ἀντέταξα νόμιμον ἀντιπολίτευσιν κατὰ τοῦ κυβερνη-
 » τικοῦ ἐκείνου συστήματος, ὅπερ καίριως προσβάλλει τὴν
 » τιμὴν καὶ τὰ ζωτικώτερα συμφέροντα τῶν συμπολιτῶν μας.
 » Ὅτι δὲ ἐπιτείνει τὴν ἀγωνίαν μου, ὅτι ἀνοίγει ἐπιπρόσθε-
 » τον πληγὴν εἰς τὴν καρδίαν μου, εἶναι ἡ ἀξιοδάκρυτος θέσις
 » εἰς ἣν ἡ Κυβέρνησις παραγνωρίζουσα τὴν ἀποστολὴν τῆς πε-
 » ριήγαγε σύμπαντα τὸν λαὸν τοῦτον, καθάπερ προλαβόντως
 » ἐξέθηκα διὰ τῶν δύο μου ὑπομνημάτων πρὸς τὴν ὑμετέραν
 » ἐξοχότητα. Διότι, καὶ πῶς ἄλλως δύναται νὰ κρίνῃ τις
 » περὶ ἐπικρατείας ἐν ἣ πᾶσα πηγὴ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ
 » πόρου ἐξηντλήθη, πᾶσα πίστις ἐξέλιπε, κατέστη γενικὴ ἡ
 » πτώχευσις, τὰ προϊόντα σημαντικῶς ἡλαττώθησαν δι' ἐλει-
 » ψιν μέσων καλλιέργειας, διὰ τὴν ὑποτίμησιν τῶν ἐξαγομέ-
 » μένων, πρὸ πάντων δὲ τὴν δήμευσιν τῶν πλείστου λόγου
 » ἀξίων ἰδιοκτησιῶν τῆς, δυνάμει τῶν ληστρικῶν νόμων, οἵ-
 » τινες ἀπεγύμνωσαν τοὺς πολίτας ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἰδιο-
 » κτησίας δικαιώματος, ἀνακαλοῦντες εἰς τὴν μνήμην τὰς
 » ἀπανθρώπους ἐκείνας δημεύσεις τοῦ Σύλα, δωρεὰν διανεμόν-
 » τος εἰς τοὺς δαρυφόρους του, τὰς ὄντως ἡγεμονικὰς ἐκείνας
 » ἐπαύλεις.»

Ἰδοὺ ποῖος εἶναι ὁ γηραιὸς ἐκεῖνος ἀγωνιστής, ὅστις πρῶτος
 περιεῖράντισε τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ μετὰ ζωογόνα νάματα
 τῆς ἐλευθερίας, ἧς ἀντιθέτως τὰ σήμερον ὑπὸ τῆς τυραννι-
 κῆς ἐξουσίας ἦσαν αἱ ἐξορίαί, οἱ πυρπολισμοί, ῥαβδισμοί, ἀπ-
 αχρονισμοί, καὶ μύρια ἄλλα καταστροφαι, βαστιγώσεις καὶ
 μαρτύρια....

Παρακατιῶν δὲ

Μετὰ τοιοῦτον ψήφισμα τὸ ὁποῖον λαμπρύνει τὰ ὀνό-
 ματα τῶν ἀνδρῶν τούτων καὶ σεμνύνει τὴν ἱστορίαν τῆς
 Ἑπτανήσου καὶ ἰδίως τοῦ ριζοσπαστισμοῦ, ἡ κατάστασις τῶν
 πραγμάτων μετεβλήθη. Ἐνόησεν ὁ ἀνόςιος (Ἀρμωστής) ὅτι
 ἡ διαφορὰ δὲν εὐρίσκεται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ Λιβαδά κτλ.
 (α) ἀλλὰ πράγματι μεταξὺ τυραννευούσης Προστασίας καὶ
 φιλελευθέρου λαοῦ ἰσχυρὰ πάλῃ συνίσταται· πάλῃ μεταξὺ
 ἀγνοῦ αἰσθήματος καὶ σκληροῦ διωγμοῦ, μεταξὺ ἰσχυρούσης
 δεσποτείας καὶ ἀγωνιζομένου δικαίου· πάλῃ μεταξὺ διέπον-
 ποντος ψεύδους καὶ φωτοβόλου ἀληθείας· ἀλλὰ πάλῃ εἰς
 τὴν ὁποίαν ἔπρεπεν ἐπὶ τέλος, ἀπενενοημένη σκληρότης ν' ἀ-
 ποκάμῃ ἀπέναντι τοῦ ἀκμάζοντος αἰσθήματος, ἡ μαστίζουσα
 βία νὰ παλινδρομήσῃ ἀπέναντι τοῦ δεσπόμενου δικαίου, τὸ
 δὲ θρασυδείλον ψεῦδος νὰ πνιγῇ εἰς τὴν πλημμύραν τοῦ φωτὸς
 τῆς αἰωνίου καὶ θριαμβοφόρου ἀληθείας.

Καὶ κατωτέρω πάλιν

Οἱ σκόπελοι οὗτοι, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ καταπονή-
 σωσι τοὺς ὑπεραπιστάς τοῦ δικαίου καὶ τοὺς προμάχους τού-
 τος τῆς ἐλευθερίας ἃς ὁμολογήσωσι τὴν καταιγίδα τῆς τυραν-
 νικῆς ἐξουσίας καὶ τὴν ἀνδρικήν καὶ ἀκλόνητον στάσιν τῶν
 ἡρώων τούτων τῆς πατρίδος. Ναὶ τῶν ἡρώων οἵτινες οὐχὶ εἰς
 τὴν ἀκάθεκτον καὶ στιγμαίαν ὁρμὴν τοῦ πάθους ἀναδεικνυν-
 ται, ἀλλ' εἰς τὰ πολυετῆ, ἀδιάλειπτα καὶ δεινὰ μαρτύρια
 τῆς καταστροφῆς περιουσιῶν, τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἐρασμίων συ-
 ζύγων, τρυφερῶν τέκνων, γλυκείας πατρίδος, τῆς ἀπολύτου ἀ-
 νάγκης τῆς πείνης τῆς δειψῆς καὶ πάσης ἄλλης περιθάλψεως·
 τῆς στερήσεως προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ, ὅπερ μέγιστον καὶ
 χεῖριστον πάντων, τῆς ἀορίστου τύχης των....

(α) Παραλείπομεν ὅδε τὰ ὀνόματα τῶν ἀγωνιστῶν, καὶ λοι-
 πῶν φιλελευθέρων ἀνδρῶν πασῶν τῶν νήσων, οἵτινες μὲ ἴσον θάρ-
 ρος ὑπεστήριξαν τοὺς πόθους τοῦ Ἑπτανησιακοῦ λαοῦ ἀναγκάζο-
 μενοι νὰ περιστάσωμεν μόνον εἰς τὴν ἐν μέρει ἐξιστόρισιν τῶν ἀ-
 νδρῶν καὶ τῶν γεγονότων τῆς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἐκτίμη-
 σιν αὐτῶν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΟΥ.

('Εκ τῆς 'Εφημ. ὁ α' Αἰών »)

Ὁ ἐθνικός ποιητής Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ἀπηύθυνε, πρὸς τὴν βαρυνενοῦσαν οἰκογένειαν τοῦ γηραιοῦ ἀγωνιστοῦ Γερασίμου Λιβαδά, τὴν ἐπομένην ἐπιστολὴν, ἀξίαν καὶ τοῦ γλαφυροῦ καλὰμου του καὶ τοῦ προσώπου, ὑπὲρ οὗ ἐγράφη.

Ἐν Λευκάδι, τῇ 8 Ἰουλίου 1876.

Φίλοι μου,

Καθ' ἡμέραν ἀραιούται ἡ ἱερὰ φάλαγξ τῶν ἀθλητῶν τῆς ἐνώσεως. Ὁ θάνατος, εἰς τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ ὁποίου ὑποτάσσονται ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ὅσοι ποτὲ δὲν ἔστερξαν νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ τὸν ζυγὸν οὐδεμιάς ἀνθρωπίνης δυνάμεως, ὑπέταξε καὶ τὸν γενναῖον πατέρα σας, καθὼς νικᾷ τοὺς κραταιότερους βράχους, καθὼς ἐκρίζονει τὰς δρυς καὶ τὰς πλατάνους. Ἀλλ' ἐνῶ ἐκ τῆς φθορᾶς τοῦ ὕλικου κόσμου δὲν ἀπομένει παρὰ κονιορτὸς καὶ σήψις καὶ σποδὸς, ἐκ τοῦ θανάτου τῶν ὑπὲρ Πατρίδος ἀγωνισθέντων, τῶν ὑπὲρ τοῦ θριάμβου μιᾶς ἱερᾶς ἰδέας δαπανησάντων ὅλον τὸν βίον χωρὶς νὰ ὑπολογίσωσί ποτε, οὔτε κακουχίας, οὔτε διωγμοὺς, οὔτε τῶν ἀπίστων τὰς πικρὰς εἰρωνείας, οὔτε τῶν ἰσχυρῶν τὰς ἀπειλὰς καὶ τὴν θρασύτητα, ἐκ τοῦ θανάτου ἐκεῖνων μένει τι ἀδιάφθορον, μένει ἡ νίκη τῆς ἀληθείας κατὰ τοῦ ψεύδους, κραταιοῦται ἡ πίστις τῶν ἀδυνάτων, ἐσάκεις ἐπιτίθενται κατὰ τῶν δυνατῶν, πρὸς περιφρούρησιν τῶν δικαιωμάτων των, καὶ ριζοβολεῖ βαθύτερα εἰς τὰς καρδίας τῶν λαῶν τὸ αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας.

Τοιαῦτά τινα διδάγματα ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους ὁ θάνατος τοῦ μακαρίτου Πατρός σας, τοῦ συναγωνιστοῦ καὶ φίλου μου.

Ὁ Θεὸς νᾶχη τὴν πατρικὴν καὶ ἀκαταδάμαστον ψυχὴν σου.

Ὁ φίλος σας,

Α. Ρ. ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΗΣ.

Σημ. Ἐκδότου. — Οἱ φυλακίσεις καὶ καταστροφὰς ὑποστάντες κατὰ τὴν ἐπύρατον ἐκείνην ἐποχὴν δὲν εἶναι ὀλίγοι. Εἰς πολλοὺς ὅμως τούτων, ἐπιδείξαντας καὶ θάρρος καὶ πατριωτισμὸν, προσγίνεται μεγίστη ἀδικία, παραδιδόμενων ὅλως εἰς τὴν λήθην καὶ τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἔργων των. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀναπληρώσωμεν ἐν τῇ προσεχῶς ἐκδοθησομένῃ φυλλαδίῃ.

Τοιαῦτα τὰ παθήματα καὶ οἱ ἀγῶνες τοῦ Λιβαδά, ἀνθ' ὧν ἐν ἐσχάτῃ ἐνδειᾷ ἀπέδωκε τῷ Πλάστῃ καὶ τὴν ὑστάτην πνοήν! Τηλικαῦται αἱ συμφοραὶ μιᾶς οἰκογενείας, ἥς τὰ ἀναμφισβήτητα δικαιώματα ἐπιβουλεύονται ἄχρι σήμερον χάριν αἰσχυρῶν συμφερόντων ἀνθρωποῖ, οἵτινες καίπερ ἐν ἀδικίαις γηράσαντες, τιμῶνται διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἄλλων. Ἡ κυβέρνησις ἥτις ἄχρι τοῦδε παρεγνώρισεν ἐναντίον παντὸς νόμου τὰ δικαιώματα ταῦτα, ἐλπίζομεν ὅτι, λαμβάνουσα ἔτι ἄπαξ καὶ μετὰ τῆς δεούσης σπουδαιότητος, τὴν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἱστορηθεῖσαν κατάστασιν τῆς καταστραφείσης οἰκογενείας θὰ φιλοτιμηθῇ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Κοινοβουλίου, ἵνα ἀνακουφισθῶσιν ἐν τινι μέτρῳ τὰ θήλα θύματα ἀπηνoῦς διωγμοῦ ξένης Προστασίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οὐδεὶς ἤδη εὖ φρονῶν ἀμφιβάλλει ὅτι ὁ σκληρὸς καὶ ἐπιβουλὸς ἐχθρὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶναι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις. Τὰ πράγματα λαλῶσι καὶ κωφοῖς. Ἀναγκαῖον οὐχ' ἤττον ἵνα αἱ πράξεις τῆς δολιότητος καὶ πονηρίας τῆς γίνονται ὅσον ἐνεστί γνωστότερα.

Τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Βούλγαρη σύγγραμμά με τὴν ἐπιγραφὴν « Ἀποκαλυφθήτω ἡ Ἀλήθεια, » παρέχον πολλὰς πληροφορίες περὶ τῶν λαβόντων χώραν ἀπὸ τῆς ἐκείνης, τῆς Ἀνατολικῆς κρίσεως φέρει εἰς φῶς καὶ τὰς κά-

τωθι Ἀγγλικᾶς ραδιοϋργίας ἀξίας πάσης προσοχῆς.

α Ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ πολιτικὴ ἀπέφυγεν ὅπως ἡ τῆς Ἑπτανήσου ἑνώσις θεωρηθῇ Πανελλήνιος ἰδέα, δηλοῦται καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων ἀξίων λόγου.

Ὅταν οἱ ἐκλεχθέντες πληρεξούσιοι Ἑπτανήσιοι ἐμελλον νὰ ἔλθωσιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ πρωτεύουσῃ καὶ ἐναγκαλισθῶσι τοὺς προσφιλεῖς ἀδελφούς των, ἀπαλλοτριούμενοι τῆς ξενοκρατίας, ἡ Κυβέρνησις τοῦ μακαρίτου Βούλγαρη συνεπέα διακοινώσεως τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας καὶ Τουρκίας μετῆλθεν πᾶν μέτρον κωλύματος πρὸς πᾶσαν ἐπίδειξιν ὑποδοχῆς. Οἱ ὁπαδοὶ ὅμως τοῦ Συλλόγου τοῦ α ἱεροῦ ἀγῶνος » οἱ καλῶς καὶ τότε διαγνώσαντες τὰ σχέδια τῶν Πρεσβευτῶν καὶ τὴν ἐπιμονὴν τῆς Κυβερνήσεως, μὴ ἀνεχόμενοι νὰ περισταλῶσιν ἐν τῷ φόβῳ, ὅστις ἐξεδήλου καὶ τὴν κατὰπτωσιν τῆς ἐθνικῆς ἰδέας· ἄλλως θεωροῦντες τὴν ἑνώσιν τῆς Ἑπτανήσου ἐν τῶν πρώτων καὶ μεγάλων συμβεβηκότων, ἐβουλήθησαν καὶ παρὰ τὴν Κυβερνητικὴν θέλησιν νὰ προπαρασκευάσωσι μεγαλοπρεπῆ τελετὴν ὑποδοχῆς, ἐπαξίας τοῦ τε Ἑλληνικοῦ πόθου καὶ τοῦ ἀκραϊφνοῦς πατριωτισμοῦ τῶν ἀδελφῶν Ἑπτανησίων. Τῆς προπαρασκευῆς ταύτης περιελθούσης εἰς γνῶσιν τῆς Κυβερνήσεως ἐζητήσατο αὕτη διὰ τοῦ τότε διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας κ. Μαυρομάτη νὰ τὴν ματαιώσῃ· ἀλλὰ μὴ δυνηθεῖσα διότι ἔβλεπε τὸν λαὸν εἰς ἀντίστασιν παρασκευαζόμενον, κατέφυγε εἰς ἕτερον σόφισμα, διατάττουσα τὰ πολεμικὰ ἀτμόπλοια τὰ κομίζοντα τοὺς πληρεξουσίους νὰ καταπλεύσωσι νύκτωρ ἐν Πειραιεῖ. Τούτου δὲ γνωσθέντος, λέμβοι μετὰ φυλάκων τοποθετηθεῖσαι καταλλήλως νυχθόλῃν τῆς 16 Ἰουλίου 1864 ἐν τῷ λιμένι Πειραιῶς ἀνέμενον τὴν ὥραν τῆς προσελεύσεως τούτων· ἅμα δὲ τῇ προσορμίσσει των ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν κ. Λομβάρδον, μέλος καὶ τοῦ Συλλόγου ὄντα, ἐπιστολὴ μου, ἐν ᾗ λεπτομερῶς ἀνέφερον τὰς σκεψεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ διὰ ταύτης συγχρόνως ἀπῆλθον παρ' αὐτοῦ ὥστε νὰ πείσῃ ἅπαντας τοὺς πληρεξουσίους νὰ μὴ ἀποβῶσι εἰς τὴν ξηρὰν πρὸ τῆς Ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο. Περὶ

δὲ τὴν ὥραν ὁγδόην καὶ ἡμίσειαν τῆς πρώτης τῆς 17 Ἰουλίου ἐξήλθον ἅπαντες ἐν σώματι οἱ πληρεξούσιοι ἐν τῇ μεγάλῃ ἀποβάθρᾳ ὅπου ἦτο ἀνηρτημένη καὶ ἡ ἀψὶς τῆς ἐνώσεως· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα βλέπουσα ἡ Κυβέρνησις τὴν ἀποτυχίαν, ἐξαναγκασθεῖσα δ' ἔτι μᾶλλον καὶ ὑπὸ δευτέρας διακοινώσεως τοῦ Ἀγγλοῦ Πρεσβευτοῦ (διότι ἔπρεπε ἡ Ἑλλὰς νὰ μὲν οὐδετέρᾳ καὶ μετὰ ψυχροῦ ὁμματος ν' ἐμβλέπῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν) διατάσσει καὶ πάλιν διὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας ὅπως παντὶ σθίνει παρεμποδίσῃ ἂν οὐχὶ ὅλας, τὰς συνοδευούσας τοῦλάχιστον τὴν τελετὴν σημαίας, ἀντιπροσωπεύουσας τὴν Κρήτην, Ἡπειρον, Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν καὶ Θράκην καὶ λοιπὰς Ἑλληνικὰς νήσους, κανονικῶς ἅπαντα διαβρυθμισθέντα. Ἐνταῦθα καὶ πάλιν ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ λαοῦ κατισχύσας τῆς Κυβερνητικῆς ἐπιμονῆς, ἡ τελετὴ γηθοσύνης ἐπανηγυρίσθη.

Τὸ πρόγραμμα τῆς τελετῆς ἐκείνης ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἐμοῦ ὡς τελετάρχου, προσενεγκόντως μετὰ τῆς προσφωνήσεως α χαῖρε θύγατερ Ἑπτανήσος ὁ πρόδρομος τῆς Πανελληνίου ἐνώσεως κτλ. καὶ τὸν στέφανον εἰς τὸν πρεσβύτερον τῶν πληρεξουσίων Κύριον Τυπάλδον, καταχωρίζω παραρακτιῶν ὧδε....

Ἀμα τῆς Ἑπτανήσου περιελθούσης εἰς τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν, ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις προνοοῦσα τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἡμέλησε νὰ λάβῃ ἅπαντα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου της, διορίσασα δὲ μέγαν ἀρμοστήν τὸν Ὁμαῦν Μέτλαν ἐπέταξεν αὐτῷ ὡς ἄλλος κέρβερος νὰ ἐπαγρυπνῇ ἀκαμάτως οὐ μόνον ἐπὶ πάσης ἐπιδείξεως ἢ ἐκδηλώσεως φιλελευθέρων αἰσθημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης πνευματικῆς ἐννοίας, δυναμένης ὅπως δῆποτε νὰ θορυβήσῃ τὴν γειτνιαζούσαν Τουρκίαν. Πόσας δὲ κακώσεις καὶ φυλακίσεις, ἢ πόσους διωγμοὺς καὶ ἐπονειδίστους θανάτους δὲν ὑπέστησαν οἱ φιλελεύθεροι ἑπτανήσιοι καὶ ἄρματωτοὶ τοῦ 21, διοικούντες τὸν Μέτλαν ἀπὸ τοῦ 1816 μέχρι τοῦ 1824; Πόσα ὡσαύτως κυναϊκοπαῖδα Ἑλλήνων φεύγοντα τὴν μάχαιραν

τοῦ ἐχθροῦ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἀναζητοῦντα ἐκείσε ἀ-
συχλον δὲν ἀπεπέμψθησαν ὑπὸ τῆς ἐκεῖ ἀρχῆς, ἥ καὶ δὲν
κατεπεροδόθησαν, αἰχμαλωτισθέντα κατόπιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ
πάμπολα σφαγέντα; Ἡ ἱστορία τῆς ἡμετέρας ἐπαναστάσεως
λεπτομερῶς περιγράφει ταῦτα....»

Ἐκτοτε καὶ μέχρι σήμερον ἡ Ἀγγλικὴ πολιτικὴ ἔδαψίλευσε
περιφανεῖς ἀποδείξεις τοῦ ἐπιτινομένου μισελληνισμοῦ της. Πῶς
δὲ ἄλλως δυνάμεθα νὰ χαιρετίσωμεν αὐτὴν ἢ διὰ τοῦ ἐπομένου ποι-
ηματίου τοῦ ἐξόχου τῆς Ἰταλίας ποιητοῦ Μόντη;

Monti tomo IV pagina 337.

Sonetto VI.

Luce ti nieghi il sole, erba la terra,
Malvagia, che dall' alga e dallo scoglio
Pel sentier de' ladron salisti al soglio,
E col arme di Giuda esci alla guerra.
Fucina di delitti in cui si serra
Tutto della Grecia il danno ed il cordoglio,
Stagion verrà, che abbasserai l' orgoglio,
Se pur stanco al fin Dio non ti sotterra.
La man che temprà delle Gallie il fato
Scomporrà le tue treccie, e fia che chiuda
Quel tuo di sangue umano empio mercato.
Pace avrà il mondo; e tu briaca e cruda
Dei mar tiranna all' amo abbandonato
Farai ritorno pescatrice ignuda.

Ἐν ἐπομένῳ φυλλαδίῳ θέλομεν δημοσιεύσῃ τὰ εἰς τὴν Βουλὴν
ὑποβληθέντα νομοσχέδια τοῦ Γ'. Λιβαδῆ περὶ τοῦ Ἀγροτικοῦ ζη-
τήματος καὶ ἄλλων ἀφορώντων τὴν βελτίωσιν καὶ προαγωγὴν τῶν
ἐργατικῶν τάξεων. Θὰ δημοσιεύσωμεν πρῶτον καὶ τὰ τῶν ἐξοριῶν
καὶ φυλακίσεων τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετὰ τῆς πρὸς τὸν Ἀρμοστὴν ἐν-
τόνου διαμαρτυρήσεως τοῦ Θρασυβούλου Λιβαδῆ ἀπὸ 10 Ἰουνίου
1853.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ